

מנל דרכיך דעהו

בעוהשי"ת

דרכי צדק

דא"ח מכ"ק מרון אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

דרכי אמונה

דא"ח מכ"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת

משפטים

תשב"ה

גיליון דרכי צדק

יו"ל ע"י מערכת

מכון דרכי צדק

להוצאת דא"ח

מב"פ מרז' אדמו"ר הקוה"פ זיע"א

מבוריסוב

פעיה"ק ירושלים תובב"א

כל הזכויות שמורות

ואין להעתיקו בשום אופן

*****

להערות והארות

054-8458846

A0527170631@GMAIL.COM

*****

קול מערכת "דרכי צדק"

02-5401454

*****

לע"ר עשה בן דן פאלר ז"ל

ראת זה חדרש

מדור מיוחד

הנותן שלג כצמר

לעדכון שמחות למדור

שהשמחה כמעונם

וכן לתרומות והנצחות

לבעלי שמחה ויא"צ

וכד'

ניתן לפנות למספר

0548458846

לעילוי נשמת

שר בית הווהר הגאון הצדיק

חכם משה שלום מעודה

זכר צדיק וקדוש לברכה

שנסתלק לבית עולמו לאחר

יסורים קשים ומרים שקבלם

באהבה רבה ובשמחה

ביום שב"ק

לסדר "ויקרבו ימי ישראל למות"

פר' ויגש ד' טבת תשפ"ה

תוכן הענינים

- דא"ח כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א.....ד'
- פניני דרכי צדק.....ו'
- מדור עצותיך אמונה.....י"ג
- מדור מאורות צדק.....ט"ו
- מדור השו"ת.....ט"ז
- מדור משלי דרכי צדק.....י"ט
- שער השובבי"ם.....כ"א
- מדור מיוחד הנותן שלג כצמר.....כ"ד
- מדור יומא דהילולא.....ל"ו
- דרכי אמונה-דא"ח כ"ק אדמו"ר שליט"א.....מ'

זאת נזומתי בעניי כי אמרתך זייתני

דא"ח מכ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

דא"ח בסעודתא דחקל תפוחין קדישין פרשת משפטים שקלים מברכים אדר

ליל שב"ק כ"ז שבט תשפ"ג

אין כל מצוה יכולה לפעול אצל האדם, והעצבות פועלת אצל האדם יותר גרוע מכל העבירות שבעולם, ולכן כדאי לשורר ניגונים של שמחה כמו מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד.

האדם שבוטח בה' יתברך שיושיע אותו ואינו עצב כלל ממצבו יש לו מעלה, וצריך להיות בשמחה, והרה"ק הבית אהרן זי"ע אמר שמה ששמחה יכול לפעול אצל האדם

דא"ח בסעודה שלישיית רעוא דרעוין פרשת משפטים

שב"ק א' אדר א' תשפ"ד

המלכות השי"ת על העולם, זהו המלכות שנותנים לו כביכול, וזהו הפרסום אלוקותו יתברך, עד כמה שהאדם מקבל ע"ע המלכות של הריבוננו של עולם, כל כך פירסום אלוקות נהיה על העולם. האדם הוא הרי עולם קטן, וכמה שמעוררים מהעולם הקטן כ"כ נהיה בכלל העולם, וזהו מביא על האנשים על כל היהודים שיקבלו ע"ע עול מלכות שמים, וכמה שמעמיק האדם כך משפיע יותר חזק בזה, כמו

זה שהאדם מקבל על עצמו המלכת השי"ת, עול מלכות שמים זהו המלכות שנותנים לו כביכול, והרי לא שייך לומר שאנו בני האדם נותנים המלכות לריבוננו של עולם, אלא זה שיהודי מקבל ע"ע עול מלכות שמים זהו המלכות שנותנים לרבוננו של עולם.

תשובה, מצוות, ומעשים טובים, זהו המלוכה (רזהו נקרא קבלת עול מלכות שמים) וזהו שמפרסמים את

שבונים בניין אזי כשרוצים לבנות בניין גדול – גבוה צריך לעשות היסודות עמוקים יותר, וכמה עמוק יותר כ"כ גדול הוא הבניין שהוא יכול לבנות, ואותו דבר הוא בהפרט שעד כמה שהאדם מעמיק לחפור בעצמו, כ"כ גדול הוא הבניין דקדושה שבונה בעצמו בכל העולם ואמרו חז"ל כל שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים, שזה שיש לאדם ירא"ש כ"כ הרבה יכול הוא לפרסם ולהפיץ לעולם, וזהו דבריו נשמעים. האדם שרוצה שיוכל להשפיע, צריך הוא קודם כל בעצמו לעשות ההכנה, ואזי אז יש לזה השפעה בתוך ביתו ובין החברות, ויהודים מקושרים אחד עם השני. ורואים מה שחז"ל אומרים שצריך שיהיה לאדם חבר טוב, וחבר טוב משפיע עליו, ואחד משפיע על השני.

וכמה שהאדם בונה בעצמו כ"כ יכול להיבנות אצל האחרים, ורואים בחז"ל תודה קשוט עצמך [תחילה ואחר כך קשוט אחרים] (בב"מ ק"ז.) שקודם צריך האדם לתקן עצמו, ואז הוא יכול להשפיע על אחרים והוא נעשה דוגמא אישית, וכל זמן שאין האדם דוגמא אישית אין הוא יכול

להשפיע על אחרים, והוא נעשה סתירה אצל עצמו שסותר את עצמו. כל שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים - יכול הוא להשפיע. וכמה הגדר הוא סייג שיש לבן אדם בעצמו כל כך הרבה הולך ומתחזק ההשפעות, ורואים בתורה הקדושה כמה גדרים וסייגים עשו, שזה מחזיק את האדם, בונה את האדם, ומעלה את האדם, וכתוב בפירוש שכמה גאולה שיש לאדם בעצמו, כל כך הרבה גאולה הוא יפעל בהכלל ישראל, וזה הוא החלק הגאולה שכל אחד יכול שיהיה לו - כמה גאולה עשה אצל עצמו. הפרט והכלל מקושרים [זה לזה], וכל אחד בביתו כפי כמה שנוהר כך הוא משפיע בעצמו בבית שלו, כך נבנה משפחתו, וסוד הגאולה מתחיל בהפרט, וכך מביא התולדות יעקב יוסף (וולף"ק קודם שיתפלל על גאולת הכלל צריך שיתפלל על גאולה פרטית שזהו גאולת הנפש מן היצר הרע), שכמו שהוא מתחזק וגואל עצמו מיצר הרע כמו כן הוא משפיע במשפחתו כמו כן הוא משפיע בחרותות שלו כמו שהוא בנוי אצל עצמו כך הולך ההשפעות סביבותיו.

פניני דרכי צדק

על פרשתן

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם התרגום עה"פ "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, א) תרגם ואלין דיניא די תסדר קדמיהון, פירש בזה מו"ר הרה"ק מביאלא זי"ע שאמר הקב"ה למשה רבנו ע"ה שיאמר לבני ישראל שיהיו הכל בסדר דברים בתורה ועבודה והכל על פי סדר, ומסודר.

וביום א' למחר הוסיף על זה: וכן צריך שיהיה לאדם סדר היום מסודר אשר על פיו ינהג במשך היום, וכ"ק אאמו"ר הגה"ק זיע"א נהג לעשות לעצמו כל יום סדר היום לכל היום הבא וכן לכל השבוע.

(לפרא דשנתא פרי' משפטים-ויוס' א' תרומה תשפ"ז)

*

הרה"ק ה'שפת אמת' זיע"א מבאר (תרל"ד) עה"פ (שמות כא, א) "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" בשם הרה"ק בעל 'חידושי הרי"ם' זי"ע שהגיד בשם הרה"ק מפשיסחא זי"ע, שיהיו משפטי ה' קודם חיות האדם, וזהו "לפניהם", והוא ענין הקדמת נעשה לנשמע, שהיא בחינה של מסירות-נפש. עוד מבאר ה'שפת אמת' (שם) כי גם משפטי ה' אף שיש בהם טעמים, עכ"ז כל הטעמים הם על ידי רצונו יתברך, והוא העיקר, והטעמים נמשכים אחר רצונו, וז"ש שהם מסיני. וזהו שפירש"י: 'ואלה המשפטים', כל מקום שנאמר "אלה" פסל את הראשונים. "ואלה" - מוסיף על הראשונים. מה הראשונים - מסיני, אף אלו - מסיני. זהו 'מסיני', שאף שהשכל מבין שכך צריך להיות, עכ"ז הכל על ידי שכך גזרה חכמתו יתברך.

ה'שפת אמת' מבאר כאן יסוד בהקדמת "נעשה ונשמע", ומפרש, שהיה חביב אצלם יותר מה שזוכים לעשות רצון העליון ממה שיבינו הטעם של המצוה. ועל ידי זה זכו שיבינו גם הטעמים, כי מקודם ניתנו הדיברות ואחר כך ניתנו המשפטים. בזה מפרש ה'שפת אמת' את הפסוק (תהלים קמז, יט) "מגיד דבריו ליעקב", זו אמונה פשוטה, בלי הבנה. לאחר מכן "חקיו ומשפטיו לישראל". וכן הוא בכל מצוה, כל מצוה שהאדם עושה, כשמקיים זאת בפשיטות, בלי השגה, רק מתוך שהוא רוצה לקיים מצוות ה', אחר כך הוא זוכה להבין הטעם. בזה מפרש רש"י "אשר תשים לפניהם", אמר לו הקב"ה למשה: לא תעלה על דעתך לומר 'אשנה להם

הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפיהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו'. לכך נאמר "אֲשֶׁר תִּשִׁים לְפִנְיָהֶם", כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם. מקשה ה'שפת אמת' אשר לכאורה תמוה הוא, וכי משה רבינו ע"ה, אשר מסר נפשו בעבור כלל ישראל, לא היה חפץ להבין לבני ישראל הטעמים? אך, כי באמת, העיקר הוא לקיים מצות השי"ת בלי הבנת הטעמים, רק שהשי"ת אמר שבני ישראל, על ידי שכבר אמרו והקדימו נעשה לנשמע, כבר זכו שיבינו גם הטעמים. אולם היסוד הוא לקיים מצוות ה' בלי הבנת הטעמים.

עוד אחז"ל, שהקב"ה מקיים את התורה, כמאמרם ז"ל (ברכות ו, א) מנין שהקב"ה מניח תפילין, (שם ז, א) מנין שהקב"ה מתפלל, ובוה מפרש ה'שפת אמת' את הפסוק "מגיד דבריו ליעקב חוקיו משפטיו לישראל", משפטיו של הקב"ה אשר בחר לעצמו, בדרך זה מנהיג את בניו. כמ"ש 'אשר קדשנו במצוותיו', במצוות אשר השי"ת עצמו מקיים אותן.

(*)

עוד מבאר ה'שפת אמת' בשם הרה"ק בעל 'חדושי הרי"ם' זי"ע על פי מה שפירש"י 'תשים לפנייהם כשולחן ערוך', מדוע נאמר זה דווקא אצל המשפטים, ומבאר, משום שהשכל האנושי משיג המשפטים, לזאת צריכים חיזוק האמונה לזה, לדעת כי אף על פי כן הם רק רצונו של הקב"ה, כמ"ש (דברים א, יז) "כי המשפט לאלקים הוא" - זו האמונה. האדם צריך לבטל את השכל שלו אל הציווי של הקב"ה. לכן עלה על דעתו של משה רבינו ע"ה שלא לומר לישראל את הטעמים: הוא חשש שמא האמונה תזיק להם. עד שהקב"ה הבטיחו הקב"ה כי מוכנים בני ישראל לקבל הטעמים, ושידעו שהכל מהקב"ה. ובני ישראל זכו לזה, על ידי קבלת הדיברות, שהקדימו נעשה לנשמע. הפירוש של "נעשה ונשמע" הוא, שביטלו את עצמם לגמרי לקב"ה, לעשות רצונו בלי להבין. וכאשר אדם מבטל את עצמו לקב"ה, הריהו משיג גם את הטעמים.

דבר זה היה אצל אברהם אבינו ע"ה. דהנה, כל נסיונותיו של אברהם אע"ה, אשר נתנסה בעשרה הנסיונות, היו נסיונות באמונה, כמבואר בספה"ק 'פרי הארץ'. העקידה היתה נסיון באמונה, שלאחר שהקב"ה הבטיח לו "כי ביצחק יקרא לך זרע", כעת אמר לו לשחוט את בנו יחידו, ועם כל זה הלך אברהם אבינו בהשכמה לעקידה, מבלי להרהר אחר דבריו ית', שמאחר שכך ציווהו השי"ת, הריהו הולך לשחוט את בנו בשמחה. וכן בנסיון שאמר לו השי"ת "לך לך מארצך", לטובתך ולהנאתך, וכהגיעו לארץ כנען הביא עליו רעב, לא היה מאומה

לאכול, ועכ"ז לא הרהר אחר מדותיו ית', בלא שום קושיות, אלא בתמימות ובפשטות: כך ציווה הקב"ה, אם כן - הולכים. אמונה פשוטה, בלי להבין.

במדרש איתא עה"פ "מגיד דבריו ליעקב" אלו עשרת הדברות, "חוקיו ומשפטיו לישראל" אלו המשפטים. מבאר ה'שפת אמת', ששתי דרגות הן, זו למעלה מזו. כשם שיש מדרגה של 'יעקב', כך יש מדרגה של 'ישראל': "מגיד דבריו ליעקב, חוקיו ומשפטיו לישראל". והעניין הוא, שבתחילה צריך האדם לקיים את מצוות הבורא בלי חקירת השכל. זה היה עניין של עשרת הדברות. עשרת הדברות עניינן להיות האדם נמשך אחר הנהגת הבורא, בבחי' "מגיד דבריו ליעקב". לאחר מכן זוכים להשיג טעמי המצוות, המשפטים, שהן המצוות שעל פי שכל. התחכמות האדם על ידי התורה, צריכה אף היא שמירה, ולכן אין יכולים לבוא לזה עד שמקבלים מקודם עומ"ש ביראה.

(ליל שישי פ' משפטים-סקלים ער"ח אדר תשע"ג)

*

איתא בגמ' שבת (לא, א) אמר רבה בר רב הונא כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו, בהי עייל. מכריז רבי ינאי חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד. אמר רב יהודה לא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו, שנאמר "והאלקים עשה שייראו מלפניו" זהו העניין של "ואלה המשפטים", דהיינו, כאשר תיגשו ללימוד התורה בקדושה, באימה וכיראה, כפי שניגשו ישראל לקבלת התורה במעמד הר סיני, שהכינו עצמם קודם קבלת התורה. מתוך כך יהיו המשפטים לפניכם ברורים וערוכים כשולחן ערוך. כאשר מכניסים נקודה של פנימיות, ומתבוננים במעמד הר סיני, מתוך בהירות באמונה, זוכים לסייעתא דשמיא ולכהירות בלימוד התורה, והדברים נעשים לו כערוכים על השלחן, פי' שרואה ברכה בלימודו ותלמודו מתקיים בידו. זה הוא קיום התורה, שנפתח אצל האדם כמו זרם. והוא מש"כ (קהלת ז, כג) "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". כאשר אני חושב עצמי לחכם, מתרחקת התורה ממני, משום שאני אינני חכם, אין לי כלום. אך כשהאדם מגיע לנקודה של אמת, ומכיר את עצמו היטב, בלא להישבר, וממשיך הלאה בעבודת ד', הריהו מרגיש שלא הוא דיבר ולא הוא הבין, אלא סייעתא דשמיא היתה בכל מה שזכה להבין וללמוד. זו היא בחינה של רוח הקודש, כשהאדם מרגיש כח עליון שמוליך אותו, והוא מעל כל הכוונות והקבלה, והיינו כאשר אדם מגיע לאמונה מתוך פשטות ומתוך אמיתות.

(צשיעור צספה"ק 'האדרת והאמונה' יוס שלישי ה' אדר ז' תשע"ו)

*

השפת אמת מביא משמו של הרה"ק הרבי רבי בונם מפשיסחא עה"פ (שמות כא, א) "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" 'לפניהם' היינו לפני עצמותם, פי' שיהיה המשפט לפני עצמותם, ימסרו נפשם עליו. והיינו כאשר האדם מעמיד את עצמו למשפט (ע"ד מאחז"ל שבאשר יש דין למטה אין דין למעלה, כדאיתא במדרש תנחומא משפטים). כאשר האדם עושה משפט לעצמו, זו בחי' של מסי"נ. במעמד ה"ס, במתן תורה, בשעה שאמרו 'נעשה ונשמע', היו ישראל במצב של מסי"נ.

נמצינו למדים שני מהלכים בביאור תיבת 'לפניהם'. עפ"י המהלך הא', 'לפניהם' היינו לפניהם בפשטות. אך לפי הבחי' העמוקה יותר, 'לפניהם' היינו לפני עצמותם. הקב"ה תובע מהאדם עבודה של מסי"נ, שיעמיד האדם את עצמו למשפט. והנה כתיב " עשי דברו לשמע בקול דברו" (תהלים קג, כ), ע"י האמונה שהאמינו בהקב"ה, וקיבלו ע"ע לקיים ולעשות כל דברי השי"ת, אפילו את אשר אינם משיגים, לכן זכו אח"כ להשיג את המשפטים והטעמים. ע"י אמונה זוכים לאמת.

(ליל ששי פר' משפטים שקלים תשע"ח)

*

כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים וכו' שבועת ה' תהיה בין שניהם הרה"ק רבי מגדלי מויז'ניץ זי"ע בעל 'צמח צדיק' אמר תורה עה"פ בפרשת משפטים "כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים וכו' שבועת ה' תהיה בין שניהם". פתח ואמר את לשון הגמרא במסכת נדה שבשעה שהנשמה צריכה לירד לעולם הזה, משביעין אותה תהי צדיק ואל תהי רשע, צעק ואמר "כי יתן איש אל רעהו - הקב"ה נותן לאדם כוחות, שבועת ה' תהיה בין שניהם" ואמר עוד "כיצד ניתן לתקן את השבועה" והסביר "בשבת". וראשי תיבות 'תהיה בין שניהם' עולה שב"ת.

*

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך

בספה"ק 'אור החיים' הק' פר' משפטים, (שמות כב, כד), מבואר עה"פ "אם כסף תלוה את עמי את העני עמך", דהנה, רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הירבה להם תורה ומצוות. ובמה ניתן לקיים מצוות אם לא בממון, לכך צריכים ישראל פרנסה וממון, על מנת לקיים מצוות, זה הטעם שהקב"ה זיכה את העשירים בממון רב, על מנת שיהיה להם בשפע,

למען יוכלו לקיים בממונם מצוות ולא על מנת שיחזיקו את כספם וזהבם בבנק. העני – עליו נגזר לעבור את תיקון נפשו, באמצעות העניות וההשפלה, לכן נגזר עליו שיהיה עני, שתיוקו נפשו הוא. נמצא, שמצד אחד מזכה הקב"ה את העשיר, ליתן לו ממון בשפע וברווח, לזכותו בקיום המצוות, ומצד שני מזכה השי"ת את העני, שיזכה אף הוא לתיקון נפשו, כשיעבור את העניות והדוחק. כך מבואר בספה"ק 'אור החיים' הק'.

ה'שפת אמת' מפרש ומדייק, דהו שנאמר "אם כסף תלוה את עמי, את העני עמך". לומר, שחלקו של העני נמצא 'עמך' אצלך, ביד העשיר. נמצא, שאסור לו, לעשיר, להתנאות בממונו או בצדקה שהוא נותן לעני. אלא, עליו לדעת כי את חלקו של העני הוא נותן לו הקב"ה משפיע לכל אדם את כל ההצטרפויות שלו, אלא שהעני צריך לעבור את תיקון נפשו, לכך סיבב הקב"ה שממונו של העני יימסר כפיקדון ביד העשיר, על מנת לזכות את העשיר במצוות ולזכות את העני בתיקון נפשו.

לכך נהג גבאי הצדקה הנודע, הרה"צ רבי דוד לייב זצ"ל, לומר תמיד, כשהיה אוסף כספי צדקה לעניים "תן לי את הכסף שלי" (געב מיך מיין געלט) היו "חכמים" שהיקשו לעומתו ממתן זה הכסף 'שלך', אלא, כוונתו היתה כדרך שמבואר ב'אור החיים' הק'. והנה, אחז"ל (נדרים סד, ב) ארבעה חשובין כמת עני, ומצורע, וסומא ומי שאין לו בנים. ומבאר המהרש"א, שהקשה מכל הארבעה הוא העני, וכל כך למה לפי שהבריות מזולזין בו והכל בזים לו, וכל אימת שרואים אותו הרי הם אומרים הנה, דער שנארער איז שוין דא השנורר כבר כאן, שמעתי מפי יהודי אשר הוצרך לחזור על הפתחים, בחוץ לארץ, והנה רק לחץ באצבעו על הכפתור, פתח הילד את דלת הבית וצעק אל אביו מאטע, א שנארער, (אבא, הגיע שנורר) להראותך איזה "טעם נפלא" יש בזה, באיסוף הצדקה... על הסומא כל אחד מרחם, והכל מושיטין לו עזרה, לסייעו לחצות את הכביש ולהלך ברחובה של עיר, וכן מי שאין לו בנים כל אחד מתפלל עליו ומברך אותו שיזכה להיפקד, וכן המצורע הכל מרחמין עליו, משא"כ העני - הכל מזולזין בו. וכן דרשו חז"ל (ברכות ו, ב) רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו כיון שנצטרך אדם לבריות, פניו משתנות ככרום, שנאמר "כרום זלות לבני אדם". מכאן לימוד לזיהר שלא לצער את העניים ולא לזלזל בהם. ניסים רבים נעשו לישראל במדבר. גילוי השכינה באמצעות העניים, עני הכבוד. עוד מביא ה'שפת אמת' מאמר הזוה"ק, שהעניים עניינם עול מלכות שמים.

(ערב חג הסוכות תשע"ה)

וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם
 כתיב (שמות כב, יג) "וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת, בעליו אין עמו, שלם ישלם.
 אם בעליו עמו לא ישלם". השפ"א מבאר העניין בפנימיות, מהו 'אם בעליו עמו' ומהו
 'אין בעליו עמו'. דהנה כל מעשי האדם נמשכים אחר עצמות האדם, בכללה, והשי"ת נתן לכל
 אדם כלים יקרים, הלא המה כל החושים, והנשמה המהורה.
 (ליל ששי פר' משפטים שקלים תשע"ח)

*

וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים
 איתא בזה"ק עה"פ (שמות כא, ז) "וכי ימכר איש את בתו לאמה, לא תצא כצאת העבדים",
 מבאר השפ"א כי 'בתו' זו הנשמה. כאשר אדם לוקח את כל ההנאות לעצמו, הרי הוא
 חייב באונסין. ובאמת מה יעשה האדם על מנת שיהיה לו 'פטור' של 'שאלה בבעלים' 'שאלה
 בבעלים' היינו מסירות נפש. לא שייך שיהיה הקב"ה "נשאל" לאדם, כביכול, אא"כ הוא הולך
 במס"נ לקב"ה. וזהו שנאמר (איוב לד, יד) "אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף". זה
 נקרא 'עמו במלאכתו' דפטור באונסין.
 ובאמת, היאך יחייב השי"ת על אונס, מבאר השפ"א שאם אין האדם מקבל עליו עומ"ש
 כראוי, נחשבים לו כל האונסין כפשיעה. אכן כשהאדם מקבל ע"ע עומ"ש כראוי,
 אינו חייב באונסין.

(ליל ששי פר' משפטים שקלים תשע"ח)

*

הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע מבאר עה"פ (שמות ל, יב) "כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם
 ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם", כי "לפקדיהם"
 הוא לשון חסרון, ללמדנו שהאדם צריך לכוון בעבודת השי"ת לעבוד אותו ית' באמת, אולם
 אם הוא חושב לקבל ולהשיג משהו מעבודת ה' אזי בוודאי שאינו משיג מאומה בעבודת ה'.
 (דל"ח רעוא דרעוין פ' משפטים ושקלים, שנת מזרכין אדר תשע"ח)

*

כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א ביקש למסור לבחורי החבורה שיש להתחזק יותר לעבוד על
 שמירת עיניים, וכתיב אדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב, שהריבוננו של עולם רואה בליבו
 של האדם שהוא בוחן כליות ולבו של האדם כמ"ש בספה"ק תניא פרק כ"ט "והנה ה' נצב עליו

ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוהן כליות ולב אם עובדו כראוי", ויש על זה ניגון ושישירו
את זה בחבורות.

(ליל שישי פר' משפטים ליל א' דר"ח אדר א' תשפ"ד)

מדרור עצותיך אמונה

איתא בזה"ק שהמצוות הן עצות, כלו' תרי"ג המצוות הן תרי"ג עימין [עצות] כיצד להמשיך קדושתו יתברך.

(ליל ששי פר' אחרי וקדושים תשע"ח)

איתא בזה"ק שתרי"ג המצוות הן תרי"ג עימין, והן עצות לאדם להתקרב אל הקב"ה ולהיטיב את מדותיו.

(נדל"ח רעוא דרעוין פר' זשלח שנת שירה ט"ו זשזט תשס"ז)

עצות להצליח בענייני קדושה

ביום, שכחו רבים את הקב"ה והקימו "אוניברסיטאות" של תורה ושל קדושה, ויש רבים שעובדים בענייני קדושה ואינם יודעים שהקדושה היא עניין של קשר לבורא יתברך. הם אינם זוכרים אותו בכלל. ועל כך מבואר העצה בספה"ק 'פרי הארץ' פר' שופטים ז"ל: "עיקר ושורש הכל, שאין ביכולת האדם בעצמו לעשות שום מעשה וחשבון, מצוות ומעשים טובים, ולהתדבק בדרכי השי"ת כי אם על ידו יתברך, הבורא מאורי האש אהבתו ויראתו על פניו. ואם כה יאמר: לא חפצתי בך, כל אילי נביות לא יועילו לו לקדש עצמו", משמע שלא יועיל לאדם מאומה לקדש עצמו כל עוד הקב"ה אינו חפץ בו, ר"ל.

ויש להבין, וכי יעלה על הדעת שהקב"ה יאמר לו, לאדם העובד לקדש עצמו: לא חפצתי בך? מה הכוונה בזה? והרי זה לשון נורא! "וכי מה יועיל גבר עם א-ל, אם יצדק מה יפעל לו, ובאיזה אופן תחול עליו קדושת השם ודבקותו? אין זה כי אם רחמיו על כל מעשיו וחסד א-ל, כמאמר "לך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". מה כתוב כאן? מבואר כאן, שהאדם צריך 'לשמוע' שהקדושה שיש לו, אינה אלא בבחי' "ורחמיו על כל מעשיו". אכן, טבע האדם כשהוא עוסק בקדושה, רצונו לשמוע שהוא קדוש! הוא רוצה שיבואו אנשים ויאמרו לו 'קדוש, קדוש קדוש!... אכן, השי"ת רוצה שהאדם ישמע שכל קדושה שהשיג, אינה אלא בבחינת "ורחמיו על כל מעשיו", שהוא ית' המשפיע לאדם קדושה, וש'קדוש' אפשר לומר רק על הקב"ה. על אדם כזה אומר השי"ת 'לא חפצתי בך', אין לי חפץ בך, לפי שאתה לוקח את

הקדושה שלי לעצמך! ואלו הן ה"אוניברסיטאות" של תורה ושל קדושה, פי' הגם שמדובר בהיכלי תורה, בבתי מדרש, מ"מ אין מחפשים את הקב"ה שם, ואין מכירים שהכל מאיתנו ית', וא"כ אין לו, לקב"ה, חפץ בזה.

ויש העובדים בעניני קדושה ואינם יודעים שהקדושה היא עניין של קשר לבורא יתברך. כל הקדושה שיש לאדם היא רחמיו של הקב"ה! הם אינם זוכרים אותו בכלל, ואינם מכירים שהכל ממנו ית', והאדם הזה סבור שהוא עצמו קדוש, ר"ל. שכך הורגלו, ללמוד כמצות אנשים מלומדה, וכן בלימוד, אינם מחפשים ללמוד תורת ה', אינם מחפשים "לשמוע" את הקב"ה בכל דבר, להיות דבוקים בהשי"ת, שזה נקרא 'תורת השם'. הב"ח כתב שיש לאדם לכוון להדבק במקור מוצא התורה, לדבק עצמו בשכינה, וכשאיננו מכוון לזה, אין ללימודו שום שייכות עם השכינה הק', ואדרבה, השכינה הק' מסתלקת מהלומדים הללו.

ואם תשאל אותם מהו שיא השלימות של האדם, ישיבוך: לדעת ללמוד בפלפול רמב"ם או לתרץ איזו קושיא ב'קצות החושן'. אכן, כאשר יש קושיא צריך להתפלל לה' שנוכה לתירוץ. אכן, האדם סבור שהוא 'למדן' מצד עצמו ושיש לו תירוץ מעצמו... הוא אינו מרגיש שהוא צריך להתפלל על כך.

מדרור מאוררות צדק

עובדות שכ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

סיפור שהיה בדידיה

איתא בזוה"ק שכשאדם לומד תורה בלא יראה ואהבה, 'לא פרחת לעילא'. ההתחלה של לימוד תורה לשמה היא על ידי יראה ואהבה, וזאת יכול כל אדם להרגיש בעצמו אם לומד תורה מתוך יראה ואהבה. שאל אותי אברך: מה זו יראת ד'? השבתי לו: האם הרגשת פעם פחד מפני כלב? השיב לי: כן! אמרתי לו: השתדל אפוא שיהיה לך פחד כזה מפני הקב"ה, כפי שהינך מרגיש את הפחד מהכלב, בשעה שאתה מתפלל ובשעה שאתה מקיים מצוה! ענה לי האברך שמעודו לא הרגיש פחד כזה בשעת התפילה או בשעה שקיים מצוה, ולא בשעת לימוד התורה, כדרך שהרגיש את הפחד מפני הכלב! "זה השער לד', צדיקים יבואו בו", ומובא בספה"ק כי השער לד' היינו יראת ד'.

מדור העיון

מלוקט משיחות קודש תשובות לשאלות שנשאלו

לכ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

בהמשך למדור מאורות צדק

כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א פתח ואמר:

זה השער לד', צדיקים יבואו בו, ומוכא בספה"ק כי השער לד' היינו יראת ד'.

שאל השואל:

והלא זה נאמר בצדיקים?

ענה כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א:

אכן, כל אחד מאיתנו יכול להיות צדיק כזה. מסתמא אתה צדיק, אלא שעדיין אינך צדיק כזה שתחוש פחד השם. על כן תמשיך: מאחר שאתה כבר צדיק, תמשיך ותיכנס יותר פנימה בעבודת ד'! להפך את כל המידות. צריך לעבוד על כל המידות, יראת ד' ואהבת ד', לאט לאט. בספה"ק 'תניא' מכואר כיצד מגיע אדם ליראת ד' וכיצד יגיע לאהבת ד'. כאן, בעולם הזה, "יריד" גדול, וניתן לקנות בו סחורה ככל שרוצים, ובלבד שיהיה לנו הדעת והשכל! לא להיכנס לדמיון של העולם הזה – על כך צריך להתפלל. כל העולם הזה אינו אלא דמיון אחד גדול!

(*)

שאל השואל:

הכל יודעים זאת?

ענה כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א:

אמנם יודעים, אך אינם 'חיים' זאת. צריך להחדיר זאת "למעיים" (-אין די קישקעס אריין) היטב, שהעוה"ז אינו אלא דמיון!

(*)

שאל השואל:

נראה שמדובר כאן על דברים שאין אדם כערכנו יכול לקיימם?

ענה כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א:

לא כן, יכול כל אחד מאיתנו לקיים כל הדברים הללו. אתה צדיק, ויכול אתה להגיע לכל הדברים הטובים, בלי שום ספק. אין אדם מכיר את ערך עצמו, ואינו יודע להיכן הוא יכול להגיע. אדם צריך להבין לאיזו דרגה גבוהה יכול הוא להתעלות ולהגיע!]. והטעם, לפי שכל התורה שלמד היא בגוף, בגשמי, ואין לה כל ערך רוחני.

לימוד התורה וקיום המצוות צריך שייעשו ברוחניות, עם תוכן פנימי, ולא רק לקיים 'מה שכתוב'. הרמב"ם פותח בפירושו, פירוש המשניות, בזה"ל: "אמר השם יתברך" כך הוא מתחיל לפרש את התורה שבעל פה, בלשון "אמר השם יתברך!" כך למדו תורה. תתחיל גם אתה ללמוד כך: "אמר השם יתברך" שאף אחד זולתך לא ישמע, אבל שאתה עצמך תשמע!

(*)

שאל השואל:

ואם אומר לשון זה, האם אניע ליראת ד' כפי שאדם פוחד מהכלב?

ענה כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א:

תלמד בתחילה "אמר השם יתברך", זה יביא אותך לקשר בורא, וכך לאט לאט תגיע. זה לא דבר שנעשה בפעם אחת. ואילו רבי אלעזר בן דורדיא, מתוך התשובה העמוקה ששב (ע"ז יז, א), העלה ותיקן את נשמתו למעלה, וכל הדיבורים והמעשים שעשה נתעלו אל הקדושה וכך נתקן הכל ועליו בכה רבינו הקדוש ואמר (ע"ז שם) יש קונה עולמו בשעה אחת! רבי אלעזר בן דורדיא היה בעל עבירה, וכאשר הגיע להרהור תשובה נכנס בעומק התשובה וזכה לקנות את עולמו בשעה אחת. הינך למד, שאפילו אדם שהיה כל כך רחוק, זכה להתקרב כל כך.

(*)

שאל השואל:

ואולם יש רבים שנשארים רחוקים?

ענה כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א:

אין זה אלא משום שאינם מעמיקים. הם רוצים תיכף ומיד להיות מקובלים. מיד כשהוא חוזר בתשובה, למחרת הוא רוצה כבר להיות מקובל! לא זה הדרך. אדם צריך להעמיק להכיר את הקב"ה, להעמיק באמונה, ולא להכיר את הקבלה! לא יהיה לו מאומה מהקבלה זולת דמיונות. צריך להגיע לאמונה, להכיר את בורא העולם ולהתיירא מפניו, להגיע ליראת ד' ולאהבת ד', זו היא תכלית לאדם! לאחר מכן, כשיגיע ליראה ולאהבה, יוכל ללמוד קצת בכתבי האר"י הק'

זי"ע כמ"ש הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע]. זה גם הטעם לכך שאנו אומרים את נוסח הוידוי ביום הכיפורים על סדר אותיות האל"ף בי"ת, לפי שאותיות התורה הק' הן אותיות האל"ף בי"ת, ובשעה שיהודי אומר את הוידוי לפי סדר הא"ב הריהו מעלה הכל. כאשר אדם פגם באותיות התורה הק', הרי פגם באותיות האל"ף בי"ת, ובשעה שיאמר את הוידוי בדרך אל"ף בי"ת הרי הוא מוציא את האל"ף בי"ת מהסטרא אחרא ומכניסם אל הקדושה.

מדרור מעשלי דרכי צדק

בטחון בה'-משל לאדם הממתין לאוטובוס זמן רב

זהו העניין שמבאר הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע בספה"ק 'נועם אלימלך' פר' בשלח עה"פ "הגני ממטיר לכם לחם מן השמים" (שמות טז, ד) וז"ל: "פירוש, 'הגני', פירושו: בדבר ההווה תמיד, כלומר, שהשי"ת אומר: מה שאתם אומרים שצריכים לפרנסה, אני תמיד בכל עת מוכן ומזומן לפרנס ולתת לכל איש מדי איש ביומו פרנסתו מהשמים. "ויצא העם ולקטו כו" פירוש: אך כשאדם הוא מחוסר הבטחון ויוצא מהגדר הנכון והראוי לבטוח בה', "ולקטו דבר יום ביומו", פירוש: צריך להתחדש אליו הלקיטה מחדש, כי אם היה בוטח בלב נאמן, היתה פרנסתו מזומנת לו שלא בצער ועבדות כלל, כי אם כמטר הזה, ההולך שלא ביגיעה, וזהו "ויצא העם ולקטו", עכ"ל ה'נועם אלימלך'.

יבוא השואל וישאל: יש לי בטחון בה', ואעפ"כ אין אני רואה את פרנסתי! על כך נשיבנו במשל לאדם זה הממתין בתחנת האוטובוס זמן רב. מדוע עודנו ממתין? לפי שיודע הוא שהאוטובוס בוא יבוא. הוא אינו חושב אף לא לרגע שהאוטובוס לא יבוא, ואע"פ שיתמהמה, עכ"ז יחכה לו, כי יודע שמתעכב הוא בדרכו מחמת סיבה כל שהיא, אולם בוודאי עוד מעט יבוא. אף כך צריך להיות בטחונו בה' בעניין הפרנסה, אע"פ שאינו רואה עדיין את הישועה, יש לו לדעת בבירור הגמור שסופה להגיע! ואם אינו בוטח שהפרנסה בוא תבוא, ושהשי"ת הוא הזן ומפרנס, משמע שאין לו בטחון בה'.

לא לתלות הבטחון ב'סיבה' ועל הדבר הזה ראוי לבקש, שיהיה לנו הבטחון האמיתי בהשי"ת. כאשר אדם מתפלל ומבקש מהשי"ת שיהיה לו בטחון, עי"ז נעשית עלייה למעלה. יש לבקש שנגיע לבטחון האמיתי בו ית', שנשמע שה'סיבה' – היא: השי"ת לבדו, יש לו לאדם 'סיבה': העבודה שהוא עוסק בה לפרנסתו. אך צריך שיכיר שאיננה אלא 'סיבה', ולא העבודה היא מקור פרנסתו אלא השי"ת הוא הזן ומפרנס אותו על ידי אותה 'סיבה'. והוא כדרך שתרגם התרגום את הפסוק (כדברים ה, יח) "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנָּתֵן לָךְ כֶּחָ לַעֲשׂוֹת חַיִּל" וְתִדְבַר יְת ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרִי הוּא יְהִיב לָךְ עֵצָא לְמַקְנֵי נַפְסִין. אלא שטבע האדם לחיות זאת עם

עצמו הוא הפיקח והוא המבין, ואיננו חי זאת עם השי"ת להכיר שהחכמה והעצה – מאיתו ית' הם! האדם כשלעצמו אין לו כלום, והריהו ככלי ריק זה, אשר מה שמכניסים בתוכו יש בו, ומה שלא משפיעים לו מן השמים – אין לו. וזהו שדייק הבעש"ט הק' זי"ע עה"פ "ברוך הגבר אשר יבטח בה', והיה ה' מבטחו", שלכאו' כפל הלשון יש כאן. אלא, דייק הוא זי"ע: "ברוך הגבר אשר יבטח בה'", שהוא בוטח בו ית', "והיה ה' מבטחו" היינו שהוא מכיר שגם ה'סיבה' היא השי"ת לבדו! אכן, כאשר אדם מונח בתוך ה'סיבה', ר"ל, הרי זה פגם וחסרון בבטחון. יש לדעת כי הקב"ה נושא אותנו, כמאמר "השִׁלְךָ עַל ה' יִתְּבָרַךְ וְהוּא יִבְלָכְךָ" (תהלים נה, כג). ובמשל זה באותו עשיר שהסיע את העני במרכבתו, ואמר לו: גם את החבילה שלך נושא אני במרכבתי, ואין אתה צריך להחזיקה על כתפך! ובאמת מאחז"ל מפורש הוא (מגילה יח, א) לא הוו ידעי רבנן מאי "השִׁלְךָ עַל ה' יִתְּבָרַךְ". אמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה אזילנא בהדי ההוא טייעא, וקא דרינא טונא, ואמר לי: שקול יהביך ושדי אנמלאי! על כן כל העוסק בפרנסה צריך שלא להיכנס ל'סיבה', כלומר, לא להיות תולה בטחוננו בה'סיבה' אלא להכיר כי השי"ת הוא המשפיע לו פרנסתו.

(יוס ג' פרשת וירא י"א חסוון תשע"ח)

שער השובבי"ם

חודש אדר אחרי ימי השובבי"ם

עה"פ (שמות ל, יב) "כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם" מבאר הרה"ק מבארדיטשוב כי "לפקדיהם" הוא לשון חסרון, ללמדנו שהאדם צריך לכוון בעבודת השי"ת לעבוד אותו ית' באמת, אולם אם הוא חושב לקבל ולהשיג משהו מעבודת ה' אזי בוודאי שאינו משיג מאומה בעבודת ה'. "ונתנו איש כפר נפשו לה'", כפר הוא לשון דביקות, כעניין (בראשית ו, יד) "וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר". ואימתי האדם דבוק בהשי"ת, כאשר הוא מכיר את החסרון שלו, שם שייך עניין הדביקות בה'.

מוסיף הרה"ק מבארדיטשוב שחודש אדר בכל שנה הוא אחרי ימי השובבי"ם. ומה הוא עניין ימי השובבי"ם העניין הוא להעלות את הניצוה"ק שנשקעו בקלי' ובסט"א. הסט"א הוא סטרא דעשו אשר נקרא "אדרת שער", וכנגד הסט"א נאמר בתוה"ק (שמות כו, ז) "ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעת תעשה אתם", ועל כן אין השנה מתעברת אלא בחודש אדר, שהרי י"א הימים הם כנגד ימות הלבנה. יש לו, להקב"ה, תענוג גדול כאשר יש עלייה לניצוה"ק. משל לבן שהיה מרוחק מאביו וכאשר הוא מגיע אל אביו יש לאב תענוג מיוחד. לכך איתא 'במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד'.
(צדח"ח רעו"ח דרעוין פר' משפטים וסקלים, שנת מצרכין אדר תשע"ח)

*

היום האחרון של ימי השובבי"ם

איתא בגמ' עירובין (מ"א:): דשלושה דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו, ואלו הן: עובדי כוכבים ורוח רעה ודקדוקי עניות. וכתבו שם התוס' (ד"ה על דעתו) דאע"ג דמצינו (בגמ' מו"ק י"ז). דלפעמים מתגבר היצר הרע על האדם כ"כ עד שאין יכול לכופו, ע"ז כתבו התוס' דמ"מ יכול אדם להיזהר שלא יבוא לידי כך. ביאור הדברים הוא, שהאדם צריך

להציב לעצמו גדרים וסייגים שלא יבוא לידי נסיון. וכיו"ב אחז"ל דאם הולך אדם בדרך שיש בו פריצות ח"ו ועלול להיכשל בראיות אסורות ר"ל, ואית ליה דרכא אחרינא, דרך אחרת בה אין חששות, יש לו לילך בדרך הנקייה אע"פ שבוה מאריך את דרכו יותר, ואם לא עשה כן אלא הלך בדרך הפרוץ הריהו נקרא רשע, דאסור שיעמיד האדם עצמו במקום הנסיון, ח"ו. ובזמננו שישנם מכשירים שונים, כלי-משחית, המהרסים משפחות ר"ל ומורידים נפשות לשאול תחתית, בוודאי יש להזהר שלא להסתכל במכשירים הללו ולא להחזיק אותם, שהרי הם כאש השורפת, ומי יהין להתקרב אל האש ולא יישרף. על כן, אף אלו הצריכים להם לא יחזיקו אלא טלפונים ניידים כשרים, וכן המחשבים, לא יחזיקו כי אם ממה שיש בהכשר.

"והנה היום הוא היום האחרון של ימי השוכבי"ם", ימים שבהם לכל אדם יש הרהור תשובה, על כן צריך לראות להתעורר ולהביא את ההתעוררות לידי מעשה, והדבר הראשון הוא "סור מרע", להציב גדרים וסייגים שלא להגיע לידי מכשולים ח"ו.

הבחינה השנייה היא "עשה טוב". וכבר אמר הרה"ק בעל 'אוהב ישראל' מאפמא זי"ע שהתיקון הוא על ידי התורה, שע"י ההתחזקות בלימוד התורה"ק עד שמוחו של האדם יהא שקוע כל-כולו בתורה, אזי זוכה לתקן את מחשבתו ולטהרה, דאין ערוך לתיקון מה שהאדם מתקן במחשבה מאשר התיקון הנעשה על ידי דיבור ומעשה, שהמחשבה מגיעה למקום גבוה מאד, הרבה יותר מהמקום אליו מגיעים הדיבור והמעשה. ואחז"ל 'אם פגע בכך מנוול זה, משכהו לבית המדרש', שעל ידי קדושת התורה מכניעים את כח היצה"ר. וכ"ק אאמו"ר הגה"ק זי"ע היה חוזר על זה הרבה, שהקדושה הגדולה ביותר היא קדושת התורה. ואמר הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע שאיש יהודי אשר מסתובב ברחובה של עיר במחשבות טהורות, הריהו מזכך ומטהר את האויר. והנה אחז"ל 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום (ויש לשון: מתחדש עליו בכל יום) ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו', ואמרו חז"ל עצה להכניעו, על ידי התורה, שאמרו: בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין. למה הדבר דומה, לאדם שנפל למשכב, והובהל אל הרופא, והרופא רשם לו את התרופות אשר עליו ליטול — האם יבוא החולה להתווכח ולומר שיש תרופות אחרות, והלא הרופא יודע את התרופה למכתו, כן הוא הדבר הזה, דחז"ל גילו לנו את התרופה האמיתית נגד היצר הרע, והיא התורה, דעל ידי ההתחזקות בתורה יכניע ויכבוש את יצרו.

ודרכו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע היתה, שהיה עומד על יד מיטת בניו לפני שינתם ודיבר עמהם איזו קושיא על הסוגיא והמסכת שלמדו באותו היום, כדי ששנתם תהיא מתוך דברי תורה, וקדושת התורה תהא משמרתם.

אלא, דצריך שיקשר האדם עצמו אל הפנימיות בכדי להמשיך על עצמו קדושת התורה, ועל דרך מה שביאר הרה"ק בעל 'מאור עינים' זי"ע במאהז"ל אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש, ודקדק ה'מאור עינים', מהו החילוק בין בית המדרש למקום אחר? והלא העיקר הוא מה שבא להורות דיתעסק בתורה, ובכך יכניע את יצרו, ומה לי אפוא אם עוסק בתורה בבית המדרש או במקום אחר. ובפשטות הפירוש הוא, דבית המדרש הוא המקום שעוסקים בו בתורה.

אכן, ה'מאור עינים' מבאר בזה על פי יסוד דברי הבעש"ט הק' זי"ע, שהאדם צריך לקשר את עצמו בשעת לימוד התורה"ק עם אור האין סוף המאיר באותיות התורה. וכשהאדם לומד תורה על זה הדרך, הריהו מברר את הטוב שבנפשו מן הרע, וכך הולך ומוסיף מעט מעט בכל יום בירור חלק הטוב עד שבא לידי זיכוך ובירור גמור. דזאת עלינו לדעת, כי מאז חטא אדם הראשון בעץ-הדעת נהיה תערובת טוב ורע בכל הבריאה ובפרט בכל הנפשות, וזוהי עבודת האדם, לברר את הטוב מהרע ולזכך את עצמו, וזה בא ע"י שמדבק עצמו בפנימיות אור התורה הקדושה, וזה ענין בית המדרש, ד'בית' מרמז על הפנימיות המאיר באותיות התורה הק', והאדם צריך להיכנס בתוך הבית פנימה. וזה נעשה על ידי כח האמונה, דאף שהאדם טח עיני שכלו מראות ואינו משיג מהי בחינת האור הפנימי שבאותיות התורה הק', אין האדם צריך להרגיש את האור, אלא יאמין שבאותיות התורה הק' מאיר אור אין סוף, והוא לומד על מנת להמשיך על עצמו קדושה זו, ובכך ממשיך על עצמו הקדושה הגדולה של קדושת התורה שהיא למעלה מכל הקדושות, ועל ידי שהאדם ירגיל עצמו ללמוד על זה הדרך, אזי אט אט יזכה לברר הטוב שבנפשו ולהיות קשור בקדושת התורה.

הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע מבאר, שיש בחינת ממלא כל עלמין, וקדושה זו נמשכת על ידי מצוות ומעשים טובים שהאדם עושה בכוונה רצויה, ואילו בחינת סובב כל עלמין אין לה גבול, כי הלא הוא אין סוף ברוך הוא, וקדושה זו נמשכת על ידי עסק התורה כראוי, דהתורה היא מבחינת סובב כל עלמין. מוסיף הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע שצריך ליפול על האדם פחד גדול בלמדו את התורה הק' בידעו שממשיך עי"ז את האור דסובב כל עלמין.

ובספ"ה"ק 'מאור עינים' מובא, שכשישראל ילמדו על זה הדרך, לדבק עצמם באור אין סוף שבאותיות התורה הק', אז יבררו את כל הטוב מן הרע, ועי"ז יזכו לזכך את כל הבריאה, עד שנוכה לבירור הגמור, ואזי יתגלה בחי' משיח צדקנו ונוכה לגאולה השלימה בב"א. (רעוא דרעוין פר' משפטים-סקלים תשע"ב, לונדון יל"ו)

מדרור הנותן על כצמר

הלכה

בקיצור שו"ע סי' פ' סעיף ט"ל פוסק בזה"ל בגד שחור אסור לנערו מן השלג או מן האבק אבל להסיר מעליו הנוצות מותר בידו, ויש חוששין גם בזאת. הגה"צ ר' נטע ציינווירט זצ"ל היה אומר בכל פעם שנתלכלך לו בגדיו בשב"ק "די בגד שרייט שבת" בזה שלא מנקים את זה, דהרי אסור לנקותו, וה"ה בכל הבגדים הכהים טינקאלע בגדים. (יוס א' פר' חיי שרה תשפ"צ)

*

בתוב בהילים (פרק קמז, טז-יז) הנתן שלג כצמר כפור כאפר יפור, משליך קרחו כפתים לפני קרתו מי יעמד. וצריך להבין פשט בתיבות אלו פשוט פשט, { ושאל לכמה מהסוככים אותו כדי לעורר את מחשבתם ואת התבוננותם עד שנענה ואמר: } הנה הרד"ק מבאר שהשלג שירד בימי הקור ומתפזר ונראה כמו אפר וקרחו הקרח שלו הם כמו פתיתים וחתיכות, אך כשנראה בפירש רש"י הק' זיע"א נראה שפירש בפשטות כפתים כמו פיטער'לאך דהיינו האנצוג (מעיל להתחמם ולהגן מפני הקור). וזלה"ק: משליך קרחו כפתים. המים מגלידים ונעשין פתיתין פתיתין, ומדרש אגדה כפתים הכל לפי משא הבריות העני לפי חוסר מלבושיו מיקל עליו: מי יעמוד. שלא יהא צונן בקרתו, עכ"ל. דהנה העשיר שבהשיג ידו לקנות מעילים כדבעי מרגיש בשווה להן את הקור אך העני שאין לו כי אם בגד דק לגופו, אזי הוא מרגיש פחות את הקור.

(שצט תש"פ)

*

חסד ה' וישועת ה'

בענין השלג היוורד כעת, כבר אמר הרה"ק רמ"מ מרימנוב זי"ע שצריך להודות להשי"ת שהשלג הוא בצבע לבן. תארו לכם שהיה יורד שחור, איך זה היה נראה.

אכן, הצדיקים רואים בכל דבר את חסד ה'. וצריך לראות חסד ה' מכל דבר ולהודות להשי"ת על החסדים.

(לפרח דשנתא שב"ק פ' יתרו תשס"ד)

*

הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע היה אצל צדיקים רבים, ולרובם היה הולך ברגל. פעם הלך הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע ברגל אל הרה"ק רבי מאיר'ל מאפטא בעל 'אור לשמים' זי"ע. בדרך, הרגיש אפיסת הכוחות ולא היה מסוגל להמשיך בדרכו, על כן סטה מעט מן הדרך ושכב לנוח על הארץ. מכיון שהיה קר מאוד, וליל חורף היה אז, החל לרדת שלג. לא ידע מה לעשות, והרגיש שהוא קופא מקור, על כן התפלל וביקש רבש"ע, הושיעני כי באו מים עד נפש. לאחר שאמר זאת, עברה לידו מרכבה ובה שני אנשים, וכשהבחינו בו אמרו זה לזה הנה יש כאן גנב, וכי מה יכול אדם לעשות כאן באישון לילה ואפילה, אם לא שגנב הוא, אמר להם הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע אינני גנב, אלא שחלש אני ואינני יכול להמשיך בדרכי, ולקח אחד מהם על הידים והכניסו אל המרכבה, שם היה מצע של קש רווח לו, ונרדם. כשהגיעו העירה, פנו אליו ואמרו לו גנב, הגענו העירה. הסיעו אותו עד האכסניה שלו, ואמרו לו שיכול הוא כבר לרדת. כעבור זמן, כשסיפר את המעשה, אמר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע שהיה זה אליהו הנביא שנגלה אליו על מנת להצילו.

*

שמעתי מפי יהודי זקן את המעשה הבא, אשר אירע לזקיני. זקיני נסע אל הרה"ק משטפנשט זי"ע. לאותו סב לא היו ילדים, והנה חלפו שש עשרה שנה מאז נישואיו וטרם נפקד בפרי בטן. כעבור שש עשרה שנה, הבטיח לו הרה"ק משטפנשט זי"ע בן - וכך הוה, לשנה נולד לו בן, והשמחה היתה רבה עד מאד.

כשגדל הילד ויגמל, החליטו ההורים לקחת את בנם ולנסוע עימו אל הצדיק להודות לו על הנס שנעשה להם, ולבקשו שיברך את הילד. עמדו ונסעו. הדבר היה בחורף. הלבישו ההורים את בנם הקטן במלבושים חמים, ונסעו במזחלת השלג. בהיותם בדרך, לא הבחינו שהילד נפל מעל המזחלת. רק לאחר כברת דרך ארוכה, שמו לב לכך שהילד איננו - ומיד נפל עליהם פחד גדול: ילד קטן לבדו בשלג הקפוא, חזרו ההורים לאחוריהם לחפשו, ומרחוק הבחינו בכמה נקודות שחורות. לפתע, סירבו הסוסים לזוז ממקומם, עד שהוצרכו להכותם כדי שיתקדמו.

כשהתקרבו ההורים, הבחינו ששני זאבים עומדים ליד הילד הקטן - ומיד כשהגיעו, ברחו להם הזאבים משם. הרימו את בנם על כפיים, ובדקוהו - לוודא שהוא בריא ושלם - והנה לתדהמתם גילו שהילד מזיע מרוב חום, התברר, שהזאבים חיממו את התינוק בהבל פיהם, ולא נגעו בו לרעה. שמחו ההורים עד מאד בראותם את גודל הנס, ומיד כשנכנסו אל הרה"ק משטפנשט זי"ע, אמר הרה"ק משטפנשט זי"ע לאבי הבן "נו, מה תאמר על הזאבים ששלחתי לך".

(מונש"ק פר' וישלח תשע"ד)

*

היו בני זוג חשוכי בנים, ר"ל, שבאו לפני הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע א שאל אותם הרה"ק מבעלזא זי"ע האם עשו את ה'הקפות' בחופה בעת נישואיהם. השיבו לו, שבזמן חופתם ירד שלג כבד והיה קשה ללכת ולעשות את ה'הקפות, אמר הרה"ק מבעלזא זי"ע אם כן, תעשו את ה'הקפות' כעת, עשו כעצתו, ונושעו.

*

שלג של היצה"ר

מובא בספה"ק, בשם הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע שיש ליצר הרע רשות לתחבולותיו עד כדי כך אפי' להביא שלג:

פעמים מביא היצה"ר שלג בחוץ אך ורק כדי לנסות יהודי אחד האם ישכים קום לעבודת ה' הרי זה נורא, היצה"ר רשאי לשנות את מזג האוויר! וכן הוא בפרנסה ובכל הדברים, הכל נסיונות שמנסים בהם את האדם. היצה"ר רוצה שהאדם יכנס ל'טבע', ל'דרך הטבע'. בדרך הטבע יש לסט"א שליטה על האדם. אכן, הדרך של כלל ישראל היא למעלה מדרך הטבע, כמש"כ הרמב"ן ז"ל סוף פר' בא שהקב"ה לקח את כלל ישראל בהנהגה שלמעלה מן הטבע. וזה היה הלימוד של דור יוצאי מצרים, בכל הזמן ההוא בו הנהיג הקב"ה את כלל ישראל שלא בדרך הטבע, ללמד את כל הדורות על הענין הזה, שהקב"ה מנהיג את כלל ישראל שלא בדרך הטבע.

(יוס ג' פרשת וירא י"ח תשון תשע"ח)

*

פעם השכים המגיד בבוקר ורצה ללכת למבול קודם התפילה, אולם כשיצא החוצה ראה שכבת כפור על הארץ, והכל חלק, וכל הליכה היא בסכנת החלקה ממש. החליט המגיד,

שילך אל המקוה בזחילה על ידיו ורגליו, וכך החל לזחול - ולפתע, בהיותו בדרך, שם לב שאין כפור כלל, והאדמה יבשה. הבין המגיד שהיה זה מעשה ה'בעל דבר' שלא רצה שיטבול במקוה ועל כן נדמתה לו הארץ כעטופה בשכבת כפור. מיד קם והלך לטבול בשמחה. נגלה אליו ה'בעל דבר, ואמר לו: הריני נותן לך כבוד גדול - לאחר שעברת נסיון גדול כזה! אולם מיד כשהחל לדבר אליו, אמר לו המגיד: הסתלק מעלי - אינני רוצה לראות אותך, כעת אתה רוצה להפילני בגאווה! ומיד השליכו מעלירהיה אחד מהצדיקים - הרה"צ רבי פישל'ה מסטריקוב זי"ע - אשר זכה להסתופף בצלו של המגיד הק', ואמר שהיצר הרע מסוגל להביא רוחות, שלג וכפור בעולם, והכל כדי לנסות יהודי אחד האם ישכים לתפילה או יישאר במטתו בראותו שלג ורוחות בחוץ - וכל זה רק בשביל לנסות יהודי אחד! מכאן יש לימוד גדול, שיידע האדם מה הן דרכי היצר הרע, שעלול לעשות דברים גדולים כל כך והכל בכדי להפריע לאדם בעבודת השם.

*

פעמים שהאדם אינו חש בטוב, וחושב לעצמו: מה אעשה כעת, עליו להתחזק ולהתפלל תפילות לה' שיחזקהו וירפאהו ממיחושיו וממחלותיו. וכבר סיפרנו את המעשה אודות ה'חפץ חיים' זצ"ל, שהיה זה בשנות זקנותו, כשהיה בשנות התשעים, והימים היו ימי החורף, בחוץ שלג ורוח סערה. רצה הח"ח להשכים קום. בא אליו הבע"ד ואמר לו, ישראל מאיר, האמנם עומד אתה להשכים קום גם היום, כלום יודע אתה מה נעשה בחוץ, שלג, ורוח סערה, הרי זה ממש סכנת נפשות ליהודי זקן כמוך, כבן תשעים, לצאת החוצה במזג אוויר שכזה, אמר לו הח"ח, מה אתה סח, ובן כמה אתה, הלא אתה זקן ממני, ואעפ"כ השכמת קום - אף אני אשכים כעת, צריך לדבר אליו, אל היצה"ר, דיבורים כדרכנות, כן יעזרנו השי"ת שנוכה לעבוד את השי"ת בלא מניעות ובלא הפרעות, ויזכה כל אחד ואחד לישועות, בני, חיי, ומזוני רויחי, רפואות וישועות ושמחות.

(ליל שישי פר' תולדות תשע"ד)

*

גלגול שלג

מסופר, שכאשר הרבי ר' אלימלך זי"ע אמר שיחה בעבודת השם, היתה התלהבותם של תלמידיו כה גדולה, עד שמיד חיפשו מה לעשות כדי לזכך את גופם, כדי להיות ראויים לעבוד את השם, וכל אחד מהם הלך לעשות מה שנפל בדעתו אחד הלך להתגלגל בשלג, האחר הלך לסגף את עצמו בקוצים ובברקנים - עד כדי כך בערה בלכם התעוררות

הקדושה והתשובה שקיבלו אצל הרבי ר' אלימלך. וזהו שב' "מעשיו נכנסים בלכות בני אדם ונותנים אהבה רבה בלבבם, והם מוסרים נפשם על קדושת שמו יתברך". והגם שביארנו פעם שדרכו של הבעש"ט דוק' זי"ע לא היתה דרך של סיגופים, התלמידים הללו לא הלכו בכדי לעשות סיגופים זה נהיה ממילא. וכן אמרו על הבעש"ט דוק' זי"ע שתמיד לקח עימו שקיק עם לחם במוצאי שבת, כשהלך אל המדברות והיערות להתבודד במשך כל השבוע עד ערב שבת בפניא דמעלי שבתא, ופעמים רבות ראו שחזר עם כל הלחם שנטל עימו. בודאי, לא היה זה מפני שישב בתענית - אלא מפני שפשוט שכח לאכול, לרוב גודל דביקותו בהשי"ת - הוא לא היה צריך לאכול.

*

רגליים על השלג

פעם, באו אל הרה"ק מצאנו זי"ע בערב יום הכפורים לעת ערב חסידים זקנים וביניהם היה הרה"ק מגראבאויץ זי"ע, שהיה יהודי מיוחד ולמד קבלה אצל הרה"ק מצאנו. כולם באו לבושים בטליתות וקיטלים. אמר להם הרה"ק מצאנו "האם יש מישהו מכם שלא ירצה משהו" הנה, האחד רוצה פרנסה, והאחר רוצה ילדים געוואלד, באיזה עולם שפל הנני נמצא - שבין חסידים אין ולו יהודי רציני אחד שיכוון כראוי האם לשם כך שלחו לעולם הזה נשמות כאלו אשר יש להן חלק אלוקי ממעל, שיש להן מחשבות כאלו עם שטויות, האם למדתם את מאחז"ל בתקו"ז (וכן בבבלי ע"ז יז. עה"פ במשלי ל, טו "לעלוקה שתי בנות") 'צווחין כבלבין הב, א"כ הכיניד שייך שיהודי ידאג על עניני פרנסה, ואף אם חלילה אין פרנסה - לוקחים את התרמיל ויוצאים לחזר על הפתחים, אלא, שמא תאמר - מה עם הכבוד, והלא זה בזיון לחזר על הפתחים - אז לא יהיה לך כבוד במשך שבעים שנה, ואם חושש אתה שלא יתנו לך מעות לתוך התרמיל ואז תמות מרעב הלא אם הקב"ה רוצה שהנגיד ימות, אף הוא [הנגיד] עלול למות. שמא תאמה שאינך רוצה ללבוש על כתפך את התרמיל ולחזר על הפתחים, ותטען שאם נגזר מן השמים למות ברעב, תמות ברעב מה יכול להיות שמא נגזר עליך מן השמים, בגלל חטאיך, לצאת ולקבץ נדבות כדי להתבזות ולכפר בכך על עוונותיך. אינך מוכן ללבוש את התרמיל בגלל הכבוד ומעדיף אתה למות מרעב מאשר לחזר על הפתחים, יאמרו עליך למעלה, שהינך מאבד עצמך לדעת, וכך תאבד את חלקך לעולם הבא, ויש לך יהודי שדואג שמא יגייסוהו לצבא, האם אתה יודע את אשר היה איתך בגלגולים הקודמים, הלא יתכן שבגלגול הקודם אכלת מאכלות אסורות, ולכך הורידו את נשמתך שוב לעולם כדי לעבור את ה'שחור' הזה ולהיות בצבא, ושם תישמר ככל שבידך ממאכלות אסורות - וכך תזכה להגיע

לתיקונך. אלא מאי, מכריחים אותך לחלל את השבת שם בצבא, בנוגע למה שמכריחים אותך, הלא אנוס אתה, ומה אכפת לך, ויש לך אדם שבא וטוען שיש לו בת בגיל עשרים, ואין בידו פרוטה לפרטה כדי לחתן אותה. מה איכפת לך, הלא אם יש לך כסף - אתה מחויב, ואם אין לך, עליך לדעת שבתך היא בריה של הקב"ה, הלא הקב"ה ברא אותה, ואתה - מה אכפת לך מה שיהיה חז"ל אמרו (עירובין ע:; רש"י בכתובות צב:) שהבן הוא 'רגל' של אביו: ברא כרעא דאבוה. "כידוע, אם נכווה האדם ברגלו, ר"ל, יש לכך עצה: לשפשך את הרגל בשלג. כאשר משפשים את הרגל בשלג, מרגישה הרגל יסורים קשים. מהיכן יש לרגל כח לסבול ולהסכים שישפשו אותה, זאת מכיון שהרגל קשורה אל המוח בגוף אחד, והמוח מודיע לרגל: אם ישפשוך בשלג - תהא לך הרפואה",

נמצא, שלרגל יש התבטלות אל המוח. כמו כן, צריך הבן להתבטל בפני אביו כשם שהרגל מתבטלת אל המוח. בן שהוא בר דעת ויש לו שכל בקדקדו, מבין שהוא איננו יודע מה טוב עבורו ויודע שאביו כן מבין מה טוב עבורו, לא ישאל את אביו: מה אתה עושה לי. כי הוא מבין שכל אשר עושה לו אביו - הכל לטובתו. דהיינו, כאשר האב מכניסו אצל המלמד, והמלמד מכה אותו - מבין הבן הפיקח שאביו מסכים לכך, והכל בוודאי לטובתו. מפני מה זה טוב לו, מהטעם שאחז"ל (קידושין פ"ב) מעולם לא ראיתי צבי קיין, ארי סבל ושועל חנווני והם מתפרנסין שלא בצער וכו' אלא שהרעותי את מעשיי וקפחתי את פרנסתי. אם כן, הכל לטובתי - כדי שיהיה לי עולם הבא. על כן, כשאתה חושב רק על ענינים פשוטים וגשמיים של פרנסה ובריאות וכל מה שחסר לך, הרי זה מראה שאינך ברא כרעא דאבוה, כי אילו היית כרעא דאבוך היית מבין שכל מה שיש לך, הוא אשר טוב בשבילך, והיית מבין שהקדוש ברוך הוא מבין טוב יותר ממך מה טוב למענך. אכן, איתא בווה"ק שקודם ביאת המשיח יהי' הרבה 'ערב רב' בין היהודים כלומר, שבכל אחד מבני ישראל יהיו מעורבות מחשבות של הגויים. חלק אחד [במחשבה] יהי' של יהודי, ואולם כעד ה'נקודה' של היהודי - תהיה לכל אחד תערוכת גדולה עם מחשבות של גויים, ר"ל. אם כן, מפני מה אנחנו מתפללים עבור פרנסה ורפואה, הלא כתיב (תהלים כג, ד) "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע", וא"כ אין ממה לפחד, ואם כך ממה יש להתירא, אלא, רע לי "כי אתה עמדי" - פי' מפני שאתה אמרת (תהלים צא, ט) "עמו אנכי בצרה". וזהו מש"כ (תהלים קמו, ג) "אל תבטחו בנדיבים, בבן אדם שאין לו תשועה" פי' כאשר אדם עוזר לי, הריהו עוזר לי, אולם עדיין אין לי תשועה. ואף אם הוא רוצה לעזור, אולי לא יעלה בידו - שמא 'תצא רוחו' - אכן, "אשרי שא"ל יעקב בעזרו", כאשר הקדוש ברוך הוא עוזר - יש גם לו תשועה (שהרי בודאי הקב"ה רוצה לעזור לעצמו). וזהו "שברר על ה' אלקיו". כל

התקוה של האדם - צריכה להיות רק למען השם, בכדי שתהא לו הישועה - כדי שהשי"ת לא יהי' בבחי' "עמו אנכי בצרה" - משום כך צריכים להתפלל ולבקש על החסרון. אכן, צריך לבקש מהקב"ה, תן לי לב לשוב בתשובה ואז תוכל להשפיע לי את הטובה, וכבר לא יהי' בבחי' "עמו אנכי בצרה", וה' יתברך יעזור לנו כל טוב, שמעו בקולי, עומד עתה בפתח היום הקדוש הזה - השליכו מעליכם את כל מחשבות הגויים, אנחנו צריכים לבקש שתהא התגלות אלוקות - שכל האיברים יצעקו ויכריזו ויעידו שיש בורא עולם, והרצון של הקב"ה בשבילנו הוא למען היטיב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה : שיהי' לנו טוב, ושנהיה. והריני מברככם שיהי' לכם טוב ושתחיו לא מפני שאנו רוצים בזה, אלא מפני שהקב"ה רוצה מאיתנו שנבקש מאיתו ית' את כל הדברים הללו" - ומיד התחיל הרה"ק מצאנו לברך את הקהל.

*

פעם כשיצא הרה"ק מרוז'ין זיע"א לומר קידוש לבנה, והרי היו לו נעלי זהב לרגליו, אולם התברר אז שלא היו להן פאדעשוועס (-סוליות), וכפות רגליו נדבקו לקרח, וכשנקרע העור הבחינו החסידים בפסיעות של דם על השלג...

ובן נהג הרה"ק מרוז'ין זיע"א להכניס 'ארבעים' [גרעיני חומס קשים] בתוך נעליו, אשר כידוע הם קשים באבנים.

*

לילך על שלג

מסופר על הרה"ק רבי מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע שפעם עבר עם החסידים למול הר גבוה של שלג וקרח, ואי אפשר היה להמשיך מחמת סכנת ההחלקה והנפילה שם, אולם הרה"ק מפרמישלאן זי"ע עבר והלך על ההר ההוא ועל הקרח מבלי ליפול והסביר: מי שדבוק למעלה — אינו נופל ואינו מחליק למטה.

ובעי"ז ראיתי גם אצל צדיקים בדורנו אנו: כ"ק אאמו"ר הגה"ק זי"ע התגורר בבתי אונגריין, ופעם חפרו להחליף את המרצפות ברחבה שליד ביתו, והיה שם בור עמוק. הוא זי"ע נהג לטבול במקוה קודם התפילה בשעה מוקדמת מאד, בערך בשעה שתים וחצי לפנות בוקר, והמקום היה חשוך ומסוכן. רצו לשלוח אליו בחורים שילווחו בדרכו, אולם הוא סירב בתוקף. פעם שאלתי אותו האם אינו חושש ללכת כך, והלא זה מקום סכנה, והשיב לי: התפללתי שלא אינזק. זו היתה תשובתו: כבר התפללתי. על ידי התפילה ניתן לפעול.

(קידושא רצה שצ"ק פר' תרומה תשס"ח)

*

ידוע שהרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע הלך עם אחיו הרה"ק הרבי רבי זוסיא זי"ע לגלות. סיפר הרה"ק הרבי רבי זוסיא זי"ע שבאחת הפעמים שרר מזג אויר קשה עד מאוד, שלג וקור גדול. המתינו האחים הקדושים תחת קורת גג כל שהיא ושם עמדו לנוח ואף התפללו שם תפילת ערבית ולאחריה טעמו משהו. כאשר הרה"ק הרבי רבי זוסיא זי"ע הכין את עצמו לקריאת שמע, אמר לו אחיו, הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע: חשבון הנפש, צריך לעשות חשבון הנפש קודם שהולכים לישון! והמשיך הרבי רבי זוסיא וסיפר, שהרבי רבי אלימלך אמר מספר רב של דברים שעליהם הוא צריך לשוב בתשובה. שאלו אותו החסידים, את הרבי רבי זוסיא: על מה היה צריך לשוב בתשובה, והרי לא נכשל במאומה?! נענה הרבי רבי זוסיא זי"ע ואמר להם: וכי מה אתם סבורים, שמדובר כאן בעבירות שלכם, לא מדובר בעבירות כשלכם, אלא מדובר בעניינים של דקות. אחי, הרבי רבי אלימלך, אם היה נפסק לרגע מדביקותו, היה הדבר נחשב אצלו עבירה.

(מולש"ק פ' ויקה"פ-פרה תשע"ח)

*

הרה"ק רבי זאב מזבאריז זי"ע סיפר שהיו שני חברים, שהאחד מהם היה חולה מסוכן ונמח למות, וחבירו ביקש ממנו שיבוא לגלות לו האיך נעשה שם בדיון של מעלה. נפטר החבר והופיע בחלום לחבירו. שאל הידיד מה נחשבים שם למעלה היסורים שעובר האדם בעולם הזה השיבו כשהאדם אומר את הפסוק "ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאתי" - הרי זה נחשב לדבר גדול, והוסיף כי מצוה לספר זאת, משום שאנשים רבים עוברים יסורים ואינם יודעים מה התכלית שבזה, על כן ראוי לפרסם שכדאי לומר זאת.

הרה"ק ה'פחד יצחק' סיפר, שפעם היה סוחר שחזר מן הדרך, ומרוב טרדתו שכח לאכול. פעם, נתקע עם עגלתו בשלג ונתהפך, ונאלץ לעבור 'גלגול שלג'. והוסיף: האדם צריך שכל לומר באותה שעה רבש"ע, "ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאתי", שהרי הקב"ה הוא אשר גלגל אותו בשלג. כשהאדם מקבל זאת באמונה, יש בזה כח גדול. גלגול שלג אינו ענין של מה-בכך, וכך בכל מיני יסורים וצער שהאדם עובר - צריך שיהיה לו שכל לומר: רבש"ע, ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאתי. וכן כשאדם יושב בין הקוצים והנמלים, וחושב: ב"ה, הריני סובל יסורי חרולים ונמלים - זוהי עבודה. אולם כשהוא עובר מיני צער ויסורים ואינו חושב מאומה, אין הוא יודע מה התכלית לכל זה, ואינו משיג מכך מאומה.

*

פעם, הגיע אדם אחד לפני הרה"ק הסבא משפאלי זי"ע וביקש ממנו הדרכה בעבודת השם. כפי הנראה, הכיר עליו הרה"ק שאיננו שואל זאת מכל הלב, אלא סתם. ולצורך הבנת הענין אזכיר כאן את אשר שמעתי מפי הרה"צ רבי אלי' ראטה זצ"ל, שפעם באו שני אברכים לפני הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע וביקשו ממנו הדרכה בעבודת השם. כמנהגו, טבל רבי שלמה'קה במקוה ואמר להם לבוא למחרת ולקבל את התשובה. טבל רבי שלמה'קה במקוה ואמר את שמות האברכים. למחרת, כשבאו ושאלו מה התשובה, אמר להם: לא מסרו לי שום דבר בשבילכם [מן השמים] כפי הנראה, ששאלתכם לא נשאלה מתוך רצינות.

בך אף הרה"ק הסבא משפאלי השיב לאותו אדם לך אכול ושתה בשמחה לחמך, וכוונתו היתה לומר לו, שלא יבלבל את המוח בשאלותיו. אמר אותו אדם מה יהיה אפוא כאשר אוכל ואשתה הסביר לו שמאכילה ושתיה לא מקבל האדם מאומה. שאל והפציר עוד רבינו, אבל רוצה אני הדרכה בעבודת ה' אמר לו הרה"ק עשה אפוא תעניות וסיגופים וגלגול שלג שאל הלה רבינו, ומה יצא לי מזה אמר לו הרה"ק אז לא יהיה לך לא עוה"ז ולא עוה"ב. הבין האדם שהוא את עומק הדברים, וראה שדוחים אותו בקש, ומיד פרץ בכבי.

בשראה הרה"ק שהדברים נגעו ללבו, פתח ואמר לו שמע נא בדורות הראשונים מאדם הראשון ועד נח, לא היתה ליצר הרע שום עבודה כולם הלכו אחר יצרם בקלות, והיצה"ר לא היה צריך לעבוד עליהם. בא היצה"ר לפני הקב"ה וטען לפניו ריבוש"ע, איזה תפקיד נתת לי הלא אין לי שום עבודה אמר לו השי"ת המתן קמעא, עד שיוולד אברהם אבינו, שם תתחיל עבודתך בא היצה"ר לאברהם אבינו ונדמה לפניו כאורח. ואברהם אבינו, מכנים האורחים הגדול, כיבדו מיד ונתן לפניו לאכול ולשתות כיד המלך עד שלא היה לו ליצה"ר לב לדבר עמו מאומה נגד השי"ת, לאחר שאכלו כסעודת שלמה בשעתו, והלך לפני הקב"ה וטען לפניו ריבוש"ע, אינני יכול לעבוד עם אברהם אבינו הוא נותן לפניי סעודות. אמר לו ה' המתן עוד מעט, כשיוולד יצחק אבינו שם תהא לך עבודה. בא היצה"ר לפני יצחק אבינו, שלא היה לו האש"ל הגדול כפי שהיה לאברהם אע"ה, והחל לדבר עימו בדברי פיתוי נגד השי"ת. עמד יצחק אבינו, שהוא מדת הגבורה, נטל מקל והחל להכותו בחזקה עד שגרשו לכל הרוחות. הלך לו היצר הרע לפני השי"ת ואמר לו ריבוש"ע, הוא נותן לי מכות ואינני יכול להשפיע עליו אמר לו הקב"ה אצל אביו אכלת סעודה גדולה, וכעת קיבלת מכות על ראשך, לא נותר לך אלא להמתין עד שיוולד יעקב אבינו. בא היצה"ר אל יעקב אע"ה, שהיה איש תם וישב אהלים. יעקב היה באמצע לימודו, וכשהיצה"ר בא לפניו והחל לדבר עימו, היפנה אליו יעקב אע"ה את

ראשו והעמיד פני תם הה... הה... כאילו איננו מבין מה רוצה היצה"ר. ראה היצר שאין לו עם מי לדבר, והלך לו.

סיים הרה"ק הסבא ואמר כך הוא בכל דור ודור, יש לצדיקים שבכל דור דרכים חדשות בעבודת השם. כשבא מישהו לפניו ושואלו רבי, איזה ספר עלי ללמוד ענה אין זו דרך ראויה בעבודת השם. שכן, כל ספר נתחבר על ידי צדיקים לבני דורם או לבני עדתם, אולם בכל דור ודור יש דרך מיוחדת בעבודת השם ויש לבוא אל הצדיק שבאותו דור, והוא נותן הדרכה נגד היצה"ר המיוחד שבדור ההוא.

*

תכבסני משלג אלבי

הרה"ק השפת אמת זיע"א כותב כי כל יהודי, בשעה שהוא מנקה את עצמו ומהרהר בתשובה [זה נקרא שהוא מנקה את עצמו, דכתיב "חטאני באזוב ואטהר, תכבסני משלג אלבין" או אז יש מקום אצלו להשראת השכינה.

(*)

וכתב השפת אמת כי כל אחד שמזכך את עצמו בערב שבת ומהרהר בתשובה, וכזה הוא מכבס את עצמו, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים נא, ט) תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין, או אז יש מקום שהקב"ה ישרה שכינתו עליו, ויזכה לקבל אור קדושת השבת. וזה שאמרו חז"ל הלא נרי בידך, שהוא השכינה הקדושה, ומבקש הקב"ה מכל אחד מישראל, שמור את יום השבת לקדשו, שישמר על עצמו שיהיה מקום להשראת קדושת השבת. וזאת על ידי ההכנה הראויה לקבל קדושת השבת.

*

הופסק השלג לצורך פרנסה

פעם, היה חורף קשה מאד ברוסיא, והשלג ירד בסערה גדולה ובסופה. חששו הסוחרים מפני הקור העז, שמא יהיו להם הפסדים גדולים, ונכנסו אל הרה"ק רבי מרדכי מטשרנוביל ואמרו לו: רבינו, אם עתיד להימשך מזג האויר הקשה הזה, נהיה ח"ו עניים ואביונים! אמר להם הצדיק: אם תתנו לי כך וכך מעות לצדקה, אוכל לסדר למענכם את הענין. מיד הוציאו את הסכום ושילמו לו. לקח הצדיק עגלה ונסע אל מחוץ לעיר, ואמר את הפסוק "כצאתי את העיר כו' והקולות יחדלון" ומיד נפסק מזג האויר הקשה, נתפזרו העבים ונתבהרו השמים.

*

השלג של הרה"ק מנעשכיו זיע"א

פעם אחד בימי הרגיש הרה"ק מנעשכיו זיע"א כשהלכו ילדים ברחוב, החל לרדת שלג. אמר ילד אחד לחברו: מה פתאום יורד כעת שלג הלא אין זמן השלגים כעת, נענה חברו ואמר מסתמא קיבל הרבי ממישהו כסף כדי להביא לו שלג ... הרגיש הרה"ק מנעשכיו זיע"א בדבר, ואמר למשמשו, מהר וקנה נעלים חדשות לילדים הללו, שלא ימיסו את השלג שלי...

*

שלג בהמתקה במקום גזירות וקטרונים

שמעתי מהרה"צ ר' אברהם לייב קליין זצ"ל (שהוא היה רבו הראשון של כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א בלימוד הקבלה) שהרה"צ רבי שניאור אייזנבאך זצ"ל היה שערער [ספר], בלן וראש כולל ומגיד שיעור בכולל שלו, ומסר שיעור בטור-ב"י, אלא שלצורך פרנסתו עסק בבלנות וספרות". והרה"ק רבי מוט'לה מראחמסטריוקא זי"ע אמר על רבי שניאור כי הוא 'חסיד בערשיד', כלומר, איש אמת... אצלו לא היה סתירה בדבר, להיות בלן ספר וראש כולל.

ורבי שניאור אייזנבאך זצ"ל למד אצל המלמד הצדיק הנסתר הרה"צ רבי משה ווארשאווער זצוק"ל. וסיפר שלאחר ראש השנה הגיע רבי משה ואמר לבחורים שבכיתתו שיש קטרונים בשמים. חדרו הדברים לעצמותיהם, ולאחר סוכות שאלוהו, רבי, מה נהיה, השיב רבי משה, הגזירה הוחלפה בשלג כבד [מעשה זה אירע בשנת תר"פ, ושמעתי מעשה זה מפי רבי שניאור עצמו, כשלמד אז ב'חדר'. (בימים ההם קראו גם לישיבה של בחורים בגילאי שש עשרה 'חדר')]. חיכו הבחורים לשלג הכבד, והנה חלף חדש כסלו ואף חדש טבת, ושלג אין. שאלוהו: רבי - מה עם השלג, אמר להם, המתינו, השלג הכבד יבוא. והנה בחודש שבט החל לרדת שלג כבד, אשר נצטבר לגובה של מטר וחצי, וכיסה את פתחי הדלתות ואי אפשר היה לצאת מהבתים לקנות לחם וחלב.

ופעם אחד ראו אותו תלמידיו של הרה"צ רבי משה ווארשאווער זצוק"ל שהוא בוכה ניגשו אליו לשאול למה הוא בוכה, ענה להם שהכל בסדר ושהוא מתחנן לפני השי"ת שכולכם - כל תלמידי יהיו הערליכע אידן, ואכן כך הוה סיפר רבי שניאור אייזנבאך זצ"ל שכל ילדי הכיתה שלו היו הערליכע אידן - ירא"ש.

*

בחושך נרות דולקים בשלג

בשמחת תורה נכנס אל הרש"ב זי"ע יהודי אחד ושמו ר' פתחיה, שהיה סוחר עצים ביערות. פנה אליו הרש"ב ואמר לו: פתחיה, כיצד אתה חוגג את חנוכה שם ביער, אמר לו:

כשמגיע חנוכה, הנני מסיים את עבודתי, הולך הביתה ומדליק נרות חנוכה. אמר לו הרש"ב: לא כן, עליך להצטייד בנרות חנוכה ולקחת אותם עימך ליער. לא הבין הסוחר מפני מה הזכיר לו הצדיק בשמחת תורה את ענין נרות החנוכה, אולם כשהגיע החורף, ואותו סוחר הלך היערה כדרכו, ואז הזכיר לו הפועל - שעבד עימו - הזוכר אתה את אשר אמר לך הרבי בשמחת תורה, שעליך להצטייד בנרות חנוכה, נזכר ר' פתחיה בדבר, ולקח עימו נרות חנוכה. בהיותם ביער, לאחר שסיים את העבודה, ניגשו אליו לפתע שני גויים ודרשו ממנו שימסור להם את כספו. היו עמו כמה מאות רובלים. איימו עליו השניים והניפו קרדום מעל ראשו. כשראה כך, נתן להם את הכסף. לאחר שלקחו את כספו, החליטו השניים להורגו, בכדי שלא יסגורם למשטרה. התחנן לפניהם שישאירוהו בחיים, אולם מאומה לא הועיל. לבסוף אמר להם: שמעו נא, לכל הפחות הניחו לי להתפלל, ולאחר מכן להדליק נרות חנוכה שמצוה חשובה היא לנו. כמנהג השודדים והלסטים, להניח לנידון למוות לבקש בקשה אחרונה, ניאותו ונתרצו לו. התפלל האיש תפילה מעומק הלב, ולאחר מכן העמיד את נרות החנוכה בשלג והדליקם. מרחוק, עברו הכפריים ולפתע ראו בחושך נרות דולקים בשלג. תמהו הכפריים, מה זאת, הלא דבר מוזר הוא - נרות דולקים בשלג, מיהרו לראות מה דולק שם, וכשמצאוהו כפות בידי השודדים, מיהרו לשחררו, את השודדים מסרו למשטרה, וכך ניצלו חייו בזכות אותם נרות.

מדרור יומא דהילולא

מלוקט משיחות מלוה מלכה ושאר דברות קודש

מב"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

הרה"ק רבי דוד הלוי סג"ל זיע"א

בעל 'טורי זהב'

כ"ו שבט

הרה"ק מצאנו בעל 'דברי חיים' זי"ע סיפר, שלפני אמירת ק"ש שעל המטה, הריהו מקשר את עצמו אל שלושת גדולי ישראל: הרמב"ם - שהיה יחיד בחקירה, האר"י הק' - שהיה יחיד בקבלה, והגאון בעל הט"ז, שהיה יחיד בנגלה. והרה"ק מאפטא זי"ע הסביר פעם את מה שרואים בדברי הט"ז לשונות קשים שכולם מכוונים על פי הקבלה והשמות הק' - שכאשר לא היתה לו לשון שהתאימה על פי הכוונות והשמות, ועל כן כתב לשון קשה קצת, ע"מ שיהי' מכוון לפי כל הכוונות. הרה"ק בעל ה'טורי זהב' זי"ע היה חתנו של הרה"ק בעל ה'בית חדש' זי"ע, ואכל על שלחנו 'קעסט'. כעבור כמה שנים, כשחלפו ימי הקעסט, לא היתה לו פרנסה. מה עשה קם ונסע לערים שונות לחפש לו משרת רבנות. כשהגיע לעיר אחת, אמרו לו שיש משרה פנויה: משרת 'שמש' בית הכנסת. הסכים הט"ז ואף שמח, בודעו שלא יוטרד בכל מיני שאלות, אלא יעשה את עבודת השמשות ויוותר בידו זמן רב ללימודו, וכך תהא לו פרנסה. חזר הט"ז לביתו ובישר לרבניתו שב"ה מצא מקור פרנסה. הבינה רעייתו שמדובר במשרת רבנות, בודעה שבעלה הוא מגדולי הדור, ושמחה. העמיסו את חפציהם על עגלה, ונסעו. ידעה הרבנית שהמנהג הוא, שכאשר ממנים רב חדש, יוצאים הכל לקראתו לקבל את פניו,

והנשים החשובות אף הן הולכות לקבל פני הרבנית - והנה להפתעתה נוכחה שאיש לא בא לקבל את פניהם בבואם העירה. לאחר מכן חשבה בדעתה, שיתכן שהעיר הזו היא מקום צנוע, שכך מנהגם. בבואם אל הבית, רצתה הרבנית לראות איזו דירת פאר הכינו אנשי העיר לרבם, ומה מאד הופתעה בראותה דירה פשוטה וקטנה של שני חדרים. חשבה הרבנית, שאנשי העיר - אנשים פשוטים הם, ואין להם יותר מכן. לאחר מכן, בבואה להתפלל בבית הכנסת בשבת, לא הבחינה במדויק האם בעלה יושב במזרח או במערב, אולם לפתע שמעה שהוא מוכר את העליות. נדהמה הרבנית: אם הוא מוכר את העליות, משמע שהוא ה'שמש'. מרוב צער ותמהון, נפלה הרבנית ונתעלפה. נהיה רעש גדול מכן, וכשעוררה סיפרה שהיא בתו של הב"ח, ובעלה הוא בעל הט"ז. שנוע רב העיר במי מזוכר - ונדהם אף הוא: היתכן שגדול הדור יהא שמש בית הכנסת, מיד פנה אליו ואמר לו: אתה הינך הרב, ואני מעמיד את עצמי בצד... וכך יצא, שהט"ז היה שמש ליום אחד בלבד.

פעם הגיע לפניו יהודי וסיפר שיש לו בביתו דיבוק של רוח, ל"ע, וביקש שהרב יבוא לביתו להוציא את הדיבוק. שלח הט"ז את משמשו ואף נתן לו את מקלו, והורה לו: אמור לרוח בשמי שיצא. הלך השמש עם מקלו של הט"ז והורה לרוח, בשמו של הרב, לצאת - מיד יצא הרוח, והחולה נרפא. ראה אביו של החולה את אשר אירע, קם והביא ממון רב לצדיק. אולם הט"ז סירב לקבל מאומה. מאחר שעז היה חפצו של האיש ליתן דבר-מה לרב, והוא הבחין שטליתו של הט"ז היתה ישנה עד מאד, הלך וקנה טלית מפוארת ומהודרת בתכלית ההידור, והגישה אל הט"ז. דחה הט"ז את מתנתו. טען האיש: רבינו, והרי אין זה מכובד שהרב ילך בטלית כה ישנה. נענה הצדיק: הטלית שלי יכולה להעיד בבית דין של מעלה שלא היתה לי מעולם מחשבה זרה, על כן רצוני להמשיך להתעטף בטלית זו, שהיא טלית ישנה - מכל השנים...

הרה"ק מאפטא זי"ע אמר שלפעמים רואים בלשון הט"ז שהסגנון שלו קשה, והסביר את טעם הדבר: כל דבריו של הט"ז מכוונים עפ"י הסוד, וכשלא מצא לפעמים את המלים הנכונות, כתב כפי מה שמצא, ולכן הלשון נראית כקשה...

הרה"ק רבי מנחם נחום זיע"א

[רבי נחומטשע-השני]

כ"ה שבט

היום יו"ד דהרה"ק רבי מנחם נחום מראחמסטרייווקא זי"ע ויש לספר עליו הרבה עובדות, והוא עצמו היה בעל מספר גדול אך אם דיברו או שאלו איזה שאלה בהכנס בתוך דבריו הפסיק העובדא ולא המשיך לספר ולכן נשאר הרבה מדבריו ללא השלמתן, וכן היה נוהג בעריכת שוה"ט בסעודת מלוה מלכה שכל אימת שהיה מספר סיפורי צדיקים, אזי אם מישהו

שאל אותו בתוך דבריו או לאחר מכן שאלה כל שהיא על המעשה, עצר מיד ופנה ונכנס לחדרו, "נישטא אריין צו פרעגן גארנישט" (כ"ק אדמו"ר הקוה"ט זיע"א נתן בזה להבין בעריכת שוה"ט בסעודת מלוה מלכה מוצש"ק פרשת משפטים תשפ"ב טעמו שבדא"ח דרעוא דרעוין העעל"ט הפסיק באמצע ענין ולא השלימו...).

והנה היה מעשה בחסיד אחד מחסידי ראחמסטרייווקא שסיפר להרה"ק רבי מנחם נחום מראחמסטרייווקא זי"ע שהיה בא בכל יום לומר ולהתברך אצל אביו הרה"ק רבי מאטאלע מראחמסטרייווקא זיע"א "א גוטע נאכט" ואחר הסתלקותו המשיך לבוא אליו אל האוהל בהר הזיתים לומר לרבי א גוטע נאכט.

ופעם אחת היה שלג גדול ועכ"ז הטריח עצמו לילך הדרך הארוכה הזו מביתו עד להר הזיתים ברגל וכשהגיע אל האוהל שם לב ששכח את המפתח של האוהל וחזר את כל הדרך הארוכה ולקח את המפתח והלך שוב את כל הדרך עד להר הזיתים, ואחר כך בלילה הגיע אליו הרבי בחלום ואמר לו, "מה אתה חושב, שמגיעים לגוף, הרי מגיעים לנשמה. ואם האוהל סגור אזי אפשר גם מבחוץ". וסיפור זה סיפר להרה"ק רבי נחומ'טשע זי"ע, ושלה הרה"ק רבי נחומ'טשע לקרוא לנכדו הרה"ק רבי יוחנ'טשע [השני] (זקינו של כ"ק האדמו"ר מרחמסטרייווקא שליט"א) שהיה אז רבי יוחנ'טשע בחור וישב בבית המדרש, שישמע גם הוא את הסיפור.

היה אחד מהחסידים הגדולים, דודי הרה"צ ר' מרדכי הערש שמערלער זצ"ל, שהיה יחסן גדול ואדם גדול בפני עצמו, וזקנתו היתה בתו של הרה"ק הרבי ר' מאירל מפרעמישלאן זי"ע והיה נכד הרה"ק הרר"א זי"ע והיתה לו הייליגע צורה [צורה קדושה] והוא סיפר לי שכשהיו יונגעלייט [אברכים צעירים] רצו ללמוד קבלה, אך נסתפקו אם ללמוד אם לאו, והלך לשאול את הרה"ק רבי מאטאלע ראחמסטריווקער זי"ע, וענה להם: כשהייתי אני אברך צעיר למדתי מקודם עשרים פעמים את הספה"ק 'ראשית חכמה'. והיה אצלי יהודי שהיה מגיע לשיעורים שלי שקרא ללימוד הזה 'לימוד מוסר'. והנה, אם זהו לימוד מוסר, אזי טוב ואין יותר שום בעיה.

בלילה האחרון לחייו של הרה"ק רבי מנחם נחום [רבי נחומטשע] מראחמסטריווקא זיע"א נכנס אליו הרה"ק רבי זאב וואלף מראחמסטריווקא זיע"א וביקש ממנו שיספר לו את אשר ארע תשעים שנה קודם לכן, כאשר היה הרה"ק רבי נחומטשע מראחמסטריווקא זיע"א ילד בן שש, וסיפר לו: "היה יהודי אחד שהיה חשוך בנים, ל"ע, ונכנס אצל אבי, הרה"ק רבי יוחנטשע מראחמסטריווקא זיע"א, וביקש שיבטיח לו להיפקד בזש"ק. אולם אבי סרב להבטיח. בכה האיש. ואני, שהייתי אז ילד קטן, לא יכולתי לסבול את דמעותיו של היהודי ההוא, ואמרתי לאבי: אבא, הבטח לו. נענה אבי ואמר לי: הבטח לו אתה. הבטחתי לו, ואכן זכה להיפקד בבן זכר. זאת סיפר הרה"ק בעל ההילולא זי"ע בלילה האחרון לחייו, קודם הסתלקותו.

דרכי אמונה

דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דא"ח בשוה"ט ראש השנה לאילנות ט"ו בשבט

ליל ה' פרי' בשלח תשפ"ה

מקור מנהג ט"ו בשבט

בחמשה עשר בשבט רואים שנתקבל אצל כל כלל ישראל לנהוג כיו"ט ויש שנוטלים ידיים לסעודה כמנהגינו אך יש שלא נוטלין, אך נוהגין כולם לאכול פירות, הגם שאין על כך הלכות בפוסקים ודין של יו"ט יש לזה ע"פ הלכה שחתן ביום חופתו אינו מתענה אם זה חל בחמשה עשר בשבט: האחרונים מזכירים את מנהגי ט"ו בשבט, אך דבר זה לא נפסק להלכה.

*

וב"ק אאמו"ר הקוה"ט זיע"א הביא המקור מהרה"ק מאפטא זי"ע עה"פ "החודש הזה לכם" (פר' בא). שהצירוף של חודש שבט הוא שם ו"ה כסדרן [היו"ה האי"ה היוצא

מצירוף הפסוק "המר ימירנו והיה הוא", כמובא במוסף לר"ח בשם ה'בני יששכר' שעניינו המתקת הדינים. חמשה עשר הימים הראשונים של החודש הם ימי הקטנות, צירוף י"ה, ושם הוי"ה הוא בהיפוך, ואילו מאמצע החודש ואילך מתחילים ימי הגדלות, צירוף ו"ה, היינו זו"ן הנשפע מ'בינה', זה שם הוי"ה ישר, וזה ענין המתקת הדינים. התיקון הוא שנהפך צירוף האותיות, ובהגיע 'בינה' נשפע השפע. יה"ר שהשי"ת יעזור ולכל בני ישראל יהיו פירות טובים וכל ילדי ישראל יינצלו מכל רע ברו"ג.

*

בקיצור שולחן ערוך כתוב, בט"ו בשבט ראש השנה

לאילנות, אין אומרים בו תחנון. ונוהגין להרבות בו במיני פירות אילנות, ע"כ. ויש להדר לאכול מפירות 'שבעת המינים' פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, שבאכילתם יש סגולה ליראת שמים (עפ"י הב"ח סי' ס"ח), ובספה"ק 'בני יששכר' מובא שיש להתפלל ולבקש בחמשה עשר בשבט על אתרוג כשר יפה ומהודר לחג הסוכות, וה'מאור ושמש' כתב שנהגו לאכול מפרי האתרוג שנותר לו מחג הסוכות. ויש שאכלו מרקחת מהאתרוג. ומובא משמו של הרה"ק 'היהודי הקדוש' זי"ע שמי שיאכל ביום חמשה עשר בשבט מהאתרוג שברכו עליו בסוכות מוכטח לו שיוציא שנתו. והיתה לי קרובת משפחה שידעה אודות סגולה זו והיתה מקפידה לאכול בכל שנה ושנה בחמשה עשר בשבט מרקחת אתרוגים וכשנסתלקה היה זה ביום ט"ו בשבט ממש קודם שעמדה לאכול מן המרקחת.

ומה שהרה"ק בעל 'בני יששכר' זי"ע מביא, שבחמשה עשר בשבט ראוי להתפלל ולבקש עבור אתרוג טוב, אמר כ"ק אאמו"ר הקוה"ט זיע"א שזה זמן להתפלל גם עבור הילדים, שיהיו ילדים טובים ושלא יהא בהם שום פסול ח"ו. ושמוכא

בשם הצדיקים, כי ט"ו בשבט הוא זמן בו ראוי להתפלל ולבקש על הילדים שיגדלו כראוי, כפירות טובים של האילן, שהרי האדם הוא עץ השדה.

*

פירותיך מתוקים צילך נאה בהתפילה אמרנו פירותיך מתוקים צילך נאה יש לומר הפשט בזה שפירות שלא נגמר בישולן אי אפשר בשום אופן לאוכלם שהם חמוצים מאוד אך כשנגמר בישולן נהיים מתוקין ובכדי להגיע לזה מבעי שיהא צילך נאה שאז אין מתייבשין ואין נופלין מן האילן וזהו רק כשיש שורשים חזקים שלא נושרים פירותיו וזהו תפילתינו שפירות מעשינו יהיו מתוקין גם תפילתינו ולימוד תורתנו שלא יהיו זויער חמוץ, ומה יעשה האדם שפירות מעשיו כלימון על זה אומרים העולם בבדיחותא אם יש לך לימון תעשה לימונדה דהיינו שיערב לך אכילתו שנעשתה למשקה ערב ויקר ערך.

והנה ככל שחמוץ הרי מוסיפים סוכר רב וזה הרי לא בריא ולכך צריך איזון וכן הוא בפירות מעשינו, וכי באמירת התפילה שאמרנו פירותיך מתוקים צילך נאה

ואכילת הפירות נעשה ההמתקה, אלא מדובר על המתקה שבתר חנטה, שהפירות אשר חנטו קודם ט"ו בשבט ניזונים מהגשמים של השנה שעברה ואילו הפירות שחנטתם אחר ט"ו בשבט – צמיחתם מהגשמים של השנה הנוכחית.

ואיך מגיעים שמעשה פירותינו יהיו כדבעי בהמתקה לכל הפירות, אזי הדבר היחיד שיכול לפעול לו עצמו שהוא האילן וכן לכל השורשים שיהיו חזקים ושלא ינשרו, זהו האמונה שרואה בכל דבר ששום דבר איננו הוא אלא השי"ת בזה נעשה ההמתקה היינו המתיקות לפירותיו, ובכדי להגיע לכך צריך לעבור דרך השתלשלות כל המידות, ויש מאמר על זה מכ"ק אא"ז הגה"ק בעל אמרי בנימין זיע"א שמבאר ('אמרי בנימין' שמות, ט"ו בשבט) מאחז"ל (אבות ג, יז) רבי אלעזר בן עזריה הוא היה אומר: כל שחכמתו מרובה ממעשיו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה י"ז) "והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב". אבל כל שמעשיו מרובין

מחכמתו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין, שאפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות בו, אין מזיזין אותו ממקומו, שנאמר (שם) "והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום והיה עלהו רענן ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי".

ממשנה זו למדנו שהאדם דומה לאילן. במה הוא דומה לאילן, שהאדם שחכמתו מרובה ממעשיו - באה הרוח ועוקרתו והופכתו על פניו, והאדם שמעשיו מרובין מחכמתו אפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו.

מבאר כ"ק אאמו"ר הגה"ק זי"ע מה הם השורשים ומה הם הענפים, מבואר על פי דבריו של מהרח"ו זי"ע ב'שערי קדושה', שהשרשים הם מדותיו של האדם, כי האדם שלא עמל לזכך מידותיו ולהיטיבן - אינו יכול לקיים את התורה כולה, דהלא בכל התורה כולה מצינו דברים התלויים במדותיו של האדם. לדוגמה, המצוות שנאמרו בתורה 'לא תקום ולא תטור' - אם האדם אינו עמל על מדותיו להטותן לטוב, איננו יכול בשום אופן לקיימן,

כיון שבטבעו וברגשי לבו הוא מבקש לנקום בחבירו שהרע לו, ואפילו בדיבור בעלמא, ולפעמים אם רק נדמה לו שהרע לו - מבקש הוא לנקום בו. ואף אם האדם הוא ירא שמים ואינו רוצה לעבור על איסור תורה, אך מכיון שלא היטיב את מדותיו, הריהו הולך אחר רגשות לבו המפתים אותו לנקום מחמת שהוא מצד הקדושה או לשם מצוה וכיו"ב הבלים ודברים בטלים ונימוקי סרק. או מצות 'ואהבת לרעך כמוך', האדם שלא עמל לזכך את מדותיו אינו יכול לקיים זאת. וכן שאר מצוות שבין אדם לחבירו כגון 'בצדק תשפוט עמיתך', שהאדם צריך לדון את חבירו לכף זכות, ואם לא עמל על מדותיו - אינו יכול לקיימן, כי מיד מתעוררים בו רגשי לבו ורואה לנגד עיניו את החוב שבו הוא דן את חבירו, ונמצא שכל עוד האדם לא היטיב את מדותיו קשה לו מאד לקיים את מצוות התורה. ומבאר מהר"ח ויטאל זי"ע שלכך אין המדות מכלל תרי"ג המצוות, כי המידות הן ההכנה לקיום התורה, ולולא המדות אין באפשרות האדם לקיים את מצוות התורה, ועל כן המדות הרעות קשות יותר מן העבירות עצמן.

ומאידך אם האדם עובד בכל כוחו לקיים מצוות התורה, גם את המצוות שבין אדם לחבירו, ומקיימן בדחילו ורחימו כשאר מצוות התורה, הרי בזה הוא גם מזכך את מדותיו ומתקנן, ולכן איתא בזה"ק שתרי"ג המצוות הן תרי"ג עטין, והן עצות לאדם להתקרב אל הקב"ה ולהיטיב את מדותיו.

והאדם שאינו עמל על מדותיו לזככן ואינו מיטיב את מעשיו, אך מרבה בלימוד התורה, הרי חכמתו מרובה ממעשיו, ודומה לאילן ששרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו. ונוכחנו לראות בבני אדם, ואף ביניהם תלמידי חכמים מובהקים שהורו הוראה בישראל, שמפני שחכמתם מרובה על מעשיהם - היתה חכמתם לרעתם, ולא זו בלבד אלא שאף הזיקו לאחרים בחכמתם. וכבר אמר החכם כי האדם שלא עמל על מדותיו, ומדותיו מושחתות, הרי הוא דומה לגזלן, ואם האדם הזה הוא בר אוריין תלמיד חכם, הרי הוא כגזלן עם כלי זין, והריהו כלסטים מזויין.

והעצה לזה כתב רבינו יונה (אבות א, י"ד) שבעוד האדם בשנות נעוריו יעמול לתקן מדותיו, כי בשנות נעוריו הוא יכול בקל

להיטיבן, וכשיזקין יקשה עליו העבודה מאד. למה הדבר דומה, לאילן צעיר שנוטעים אותו באדמה, עדיין ניתן בקל ליישרו שיגדל ישר, אך אם מזניחים אותו הריהו גדל עקום ולכשיגדל שוב אי אפשר ליישרו והרי הוא בעקמימותו. כך, כשהאדם בקטנותו יש אפשרות להיטיבו בקל ולהעמידו בדרך הנכונה והישרה. ועל כך היתה אחת מהדרכותיו של כ"ק אאמו"ר הגה"ק זי"ע ללמוד תמיד בספה"ק 'ארחות צדיקים', בו מובאים המקורות והפסוקים לתיקון המידות.

ובאן הרחיב כ"ק אדמו"ר שליט"א בביאו הענין לתקן המידות ולדון לכף זכות הגמ' ומעשה עם כק אדמו"ר הקוה"ט דיע"א שנביא בעז"ה להבא שנחסר מקוצר הזמן.

קשר לצדיק אף בשלג

שמעתי מכ"ק אאמו"ר הקוה"ט זיע"א מעשה שהיה

בחסיד אחד מחסידי ראחמסטריווקא שסיפר להרה"ק רבי מנחם נחום מראחמסטריווקא זי"ע שהיה בא בכל יום לומר ולהתברך אצל אביו הרה"ק

רבי מאטאלע מראחמסטריווקא זיע"א "א גוטע נאכט" ואחר הסתלקותו המשיך לבוא אליו אל האוהל בהר הזיתים לומר לרבי א גוטע נאכט.

ופעם אחת היה שלג גדול ועכ"ז הטריח עצמו לילך הדרך הארוכה הזו מביתו עד להר הזיתים ברגל וכשהגיע אל האוהל שם לב ששכח את המפתח של האוהל וחזר את כל הדרך הארוכה ולקח את המפתח והלך שוב את כל הדרך עד להר הזיתים, ואחר כך בלילה הגיע אליו הרבי בחלום ואמר לו, "מה אתה חושב, שמגיעים לגוף, הרי מגיעים לנשמה. ואם האוהל סגור אזי אפשר גם מבחוץ". וסיפור זה סיפר להרה"ק רבי נחומ'טשע זי"ע, ושלה הרה"ק רבי נחומ'טשע לקרוא לנכדו הרה"ק רבי יוחנ'טשע [השני] (זקיניו של כ"ק האדמו"ר מרחמסטריווקא שליט"א) שהיה אז רבי יוחנ'טשע בחור וישב בבית המדרש, שישמע גם הוא את הסיפור.

(א' שבט תשפ"ה יוד"ק של כ"ק אדמו"ר הגה"ק בעל אמרי בנימין זיע"א,